

SLOVENSKI TADRAN

LETO II, ŠTEV. 52

Koper, petek 25. decembra 1953

POSAMEZNA ŠTEVILKA 10 DIN

MAKSIM GASPARJ: DEDEK MRAZ

V novembru in decembru so najkrajši dnevi, najdaljše noči in najmanj sonca. Zato so globoke korenine običajev, ki jih ima večina kulturnih narodov prav v teh mesecih. Ustvarili so jih okoli svetlobe in zelenja, kar naj bi človeku pričaralo sončno svetlobo in toploto ter poletne pisane barve in obilje.

Vrnimo se v naše vsakdanje življenje. Naša naloga je, da prav tako kot nekoč, naredimo svoj dom svetel, topel in udoben kotiček, v katerem se bomo ogreli in oddahnili od hitrega tempa novega življenja. Vsak praznik je radostno doživetje, ker prinaša posebno, svečano razpoloženje. In kot imajo odrasli svoje velike dneve, jih imajo tudi njihovi otroci in še lepše je, če so te radosti združene v materah, očetih in otrocih. Tak svečan praznik je tudi Novo leto in vse priprave nanj, to je praznik naših otrok, družin in vse družbe.

Naši otroci z veliko nestrpnostjo pričakujejo dedka Mraza in praznično razpoloženje okrog Novoletne jelke. Zavedati se moramo, da so priprave za praznik prav tako važne kot proslava sama. Dnevi so polni pričakovanja nečesa velikega in lepega, kar pride samo enkrat na leto.

Taka veselja so drobne lučke v otrokovem življenju, ki se pa bodo nekoč razgorele v veliko luč, ki bo grela njegove otroške spomine.

Dedek Mraz bo prinesel otrokom darila in na to težko čakajo. Vendar to ni edina vrednost praznovanja Novoletne jelke, na katero moramo opozoriti otroke. Pomen praznika mora imeti svoj odsev tudi na zunaj, na domu in družini.

Kako naj pripravimo otroku Novoletno jelko? Otrok bo v teh dneh prejel darila dedka Mraza, od skupnosti, lepo pa je, če bo to svečano razpoloženje občutil tudi doma. Materi, ki je po naravi otroku najbližja, gotovo ne bo tega vprašanja težko rešiti. Okrasiti jelko, prižgati na njej svečke, pripraviti kako drobno igračo, ki si jo je otrok želel, speči nekaj sladkega, kar ima otrok rad — vse to so stvari, ki ne zahtevajo posebnega truda niti izdatkov, če jih pripravimo z dobro voljo in ljubeznijo. Lepo je, če pripravimo darila tudi za odrasle. Ne gre tu za drage stvari, ki niso potrebne za veselo in radostno razpoloženje, toda gre za pozornost in način, kako darujemo. Gre vedno in edino za umetnost darovanja, za toplo, domače vzdušje v družini.

Neizrabljeni zakladi na Koprskem

Koprsko slovi po zgodnji povrtini in sadju, ki dosegata prav zaradi tega na domačem in tujih tržiščih visoko ceno. Znano pa je, da ti zgodnji pridelki niso najprimernejši za predelavo, oziroma konzerviranje. V Sloveniji, za katero so znani pozni pridelki, je stvar drugačna, ker so pozni pridelki odlična surovina za živilsko industrijo. Po drugi plati pa je znano, da gre na Koprskem ogromno zemeljskih proizvodov takorekoč v nič. Čeprav zgodnji pridelki niso najprimernejši za predelavo, pa je mogoče z dvigom poljedelske proizvodnje, z boljšim izkoriščanjem obdelovalne površine, z različnimi mehuracijami, namakanjem tal, drugimi agrotehničnimi ukrepi, izbiro doletenih sort, selekcijo, organizacijo semenske službe in še čem zagotoviti živilski industriji surovine, potrebne za predelavo.

Že pred vojno je tovarna v Izoli kontrahirala s kmeti iz Bertokov najbolj odgovarjajoče sorte vrtnin za predelavo. Torej ni mogoče zanikati možnosti dviga poljedelske proizvodnje in preusmeritve zgodnjih vrtnin in sadja. Pri tem moramo upoštevati tudi vse današnje možnosti razvoja živilske industrije na Koprskem. Pri tej načrti preusmeritvi poljedelstva je kajpak nujno součelovanje vseh odgovornih: Zavoda za pospeševanje gospodarstva, Sveta za gospodarstvo

OLO, Zadružne poslovne zveze, predstavnikov ljudske oblasti, političnih organizacij in ne na koncu vseh koncev strokovnjakov s področja živilske industrije.

Vse kaže, da bodo besede rodile dejanja. Na sestanku vseh zainteresiranih, na katerem so ustanovili tudi posebno komisijo, so poudarili potrebo po dvigu kmetijske proizvodnje in razpravliali o možnostih razvoja živilske industrije v koprskem okraju. Dejstvo je namreč, da bi bilo mogoče marsikaj predelati in konservirati, posušiti, izdelovati ekstrakte, kandurati, itd., skratka, sedanjno proizvodnjo živilske industrije dvigniti za petkrat po sto odstotkov. Tukaj je zbiranje šipka, malin, pečina, trav z močno aromo, tukaj je sadje in še vse doslej neizkoriščenih možnosti, saj vemo, da je na zunanjih tržiščih veliko povpraševanje po sadnih sokovih in sirupih, po marmeladi, grozdnem soku in podobnem. Mimo sušilnice za sadje ne bo mogoče iti, saj je potreba po susenju smokov velika, čeprav vse smokve za sušenje niso prikladne. Pri sušenju se je po mnenju strokovnjakov najbolj obnesla velika bela smokva ali zelenka. Dalje bo potrebno proučiti sorte fižola v stročju za konzerviranje in tudi graha. Prav tako potrebna kot sušilnica za sadje je hladilnica za ribe, ki jih ob naši obali ne manjka. Sedaj se poslužujejo tovarne hladilnice na Reki, kar občutno dviga proizvodne stroške. Tudi proizvodnja likerjev bo morala dobiti naravno osnovo, ker le na ta način bo mogoče izdelovati tipizirane likerje. Ne smemo pa pozabiti vinskega kisa, ki bo našel povsod po svetu hvalne odjemalce.

Sedanje izdelke živilske industrije v koprskem okraju bremenijo precejšnji proizvodni stroški. Tudi to ni neznano odgovornim ljudem v okraju. Nekoe je bila v tiranu stekla, ki bi jo mogoče kazalo zopet priklicati v življenje in tudi snov za izdelovanje stekla ne bi bila nerešljivo vprašanje.

Razumljivo je, da pri današnjem stanju kmetijske proizvodnje na Koprskem ne bi niti kazalo razpravljati o razširitvi in eventualni koncentraciji živilske industrije. Zato so potrebni še precejšnji obojestranski napori: pri kmetovalcih in kolektivih živilske industrije, seveda ob pomoči vseh ostalih faktorjev. Da pa je vsa stvar na dobri poti, nam dokazuje tudi to, da proučuje živilska sekcija Kemičnega društva Slovenije ves ta klobuč vprašanj, ki so zelo važna za veliki del prebivalstva na Koprskem, saj večja proizvodnja dviga narodni dohodek in življenjsko raven. Do 20. januarja bo nje delo pri koncu, nakar bo naloga nas vseh, da neizrabljene zaklade, ki nam jih ponuja narava, izkoristimo s pomočjo znanosti in tehnike v naš prid in v dobro naših potomcev.

Zastopniki Sl. Primorja pri maršalu Titu

Predsednik Josip Broz-Tito je sprejel na Brdu zastopnike prebivalcev iz okrajev Gorica, Sežana, Postojna, Tolmin in Bovec, ki so mu podelili kratki dokumentarni film v barvah, posnet ob proslavi 10-letnice primorskih brigad na Okroglici. Sprejema se je udeležil Miha Marinko, predsednik Ljudske skupščine LR Slovenije.

Po razgovoru z zastopniki Slov. Primorja o vprašanjih njihovih okrajev je Tito pridržal goste pri večerji.

Nasprotja v iredentističnem brlogu

V Trstu se vedno bolj širijo glasovi, da je rimski politični svetovalec pape, generalu Wyntertonu Diego De Castro baje ponovno podal ostavko. Doslej teh glasov ni so niti potrdili, še manj pa preklicali. Sodijo pa, da rimska vlada tudi sedaj ne bo sprejela De Castrove ostavke, kot je ni že prej, in bo skušala prepričati De Castro, naj ostane na svojem položaju.

V zvezi s to nepotrjeno vestjo o ostavki De Castro smo izvedeli, da so se pojavili v Trstu najraznnejši komentariji. Tako pravijo nekateri, da je De Castro po eni strani v sporu z županom Bartolijem, ki ga smatra za trdoglavega iredentista, ki hoče z glavo skozi zid, na drugi strani pa se zopet ne razume z Vitellijem, ki ga smatra za okorelega birokrata. O De Castro pa zopet pravijo, da je nepopustljiv glede cone »B« itd.

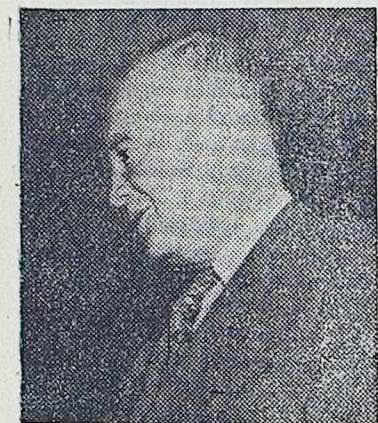
Nekateri komentirajo vsa ta notranja nasprotja v iredentističnih krogih s tem, da so povezana s krizo Pelline vlade in demokratizacijske stranke, ter sploh s politično in gospodarsko krizo v Italiji. Zaradi teh vzrokov verjetno ni bilo v nedeljo napovedanega kongresa demokratizacijske stranke, ki so ga kar na tihem odložili. V Trstu poudarjajo tudi to, da Pella ves čas, odkar je predsednik vlade, ni sprejel De Castro, medtem ko je večkrat sprejel Bartolija in druge predstavnike tržaških iredentističnih strank. Ta obstoječa nasprotja pa so se baje še povečala zaradi denarnih vprašanj in v zvezi s fondi, ki so jih dobili tržaški iredentisti iz Rima. Vse to pa je zopet povezano z osmooktoborskimi fašističnimi izgredi v Trstu.

Govorice je vedno več, prav tako pa tudi komentarjev. Kljub temu se ni mogoče zaenkrat pibiti, kaj se skriva za ostavko De Castro. Čas bo nedvomno razjasnil tudi to vprašanje. Vsekakor pa je točno, da je nepomirljiva in imperialistična rimska politika v tržaškem vprašanju zašla v slepo ulico, iz katere ne najde izhoda, kajti tudi ti drobni, a vendar ne tako nepomembni dogodki razkrivajo globoka notranja nasprotja, ki razkrajajo iredentistični tabor.

Eisenhowerjeva „bomba“ prebila kremelske zidove

Po poročilih sovjetske agencije Tass so Rusi privolili v tajna pogajanja o mednarodni agenciji za atomsko energijo. Rusko sporočilo poudarja tudi pomen četverne konference v Berlinu in sestanka petih sil ob sodelovanju LR Kitajske. V krogih OZN pravijo, da je to »prvi korak k pomirnitvi«, iz ZDA pa poročajo, da je Mc Carthyju zaprlo sapo, saj je izjavil, da je jezik sovjetskega odgovora »dober«.

V zvezi s sovjetskim odgovorom, s katerim izraža Sovjetska zveza svojo pripravljenost za udeležbo pri zasebnih ali diplomatskih razgovorih v zvezi z Eisenhowerjevim predlogom za izkoriščanje atomske energije v miroljubne namene, je ameriški zunanji minister Foster Dulles izjavil, da ta odgovor upravičuje določeno upanje.

Kot znano, je predsednik Eisenhower v svojem govoru 8. decembra izjavil, da so Združene države pripravljene, da se zasebno sestanejo z vsemi drugimi prizadetimi državami in tudi s Sovjetsko zvezo, da bi skušali skupno najti sprejemljivo rešitev problema, ki zadeva tekmovalnost na področju atomskega orožja. Eisenhower je pripomnil, da bi Združene države pri teh razgovorih predložile ustanovitveni »svetovne banke« v okviru OZN, v katero bi morale vse države prispevati uran in drug razcepljiv material, ki ga imajo, v miroljubne namene.

Kdaj bo Angleže srečala pamet?

Poročajo, da je bilo v zadnjem letu, odkar so proglasili obsedno stanje, v Keniji obojenih in usmrčenih več tisoč domačinov. Število »sodnih« usmrčenih in ubitih pri kazenskih ekspedicijah sicer ni točno znano, verjetno pa bo gornja številka držala, ker citamo v dnevniških dnevno poročila o novih in novih usmrčitvah, o kazenskih ekspedicijah in v zadnjem času tudi o napadih angleških bombnikov na približno domačinov.

Poročila, ki govorijo o ustreljenih in obojenih, dajejo vtis, da pozna angleška kolonialna oblast v boju proti zaostalosti, še bolj pa proti težnjam o svobodni edinoli justifikacije in kazenske ekspedicije. Zaradi tega pa tudi ne more biti čudno, če se odpor proti Angležem krepi, če se domačini vse bolj oprijemljejo načela, da se »klin le s klinom izbijae. In ta odpor v Keniji bo trajal ter se krepil vse dotlej, dokler ne bo tudi tu končana kriza kolonialnega sistema. In sicer končana v edinoli možno korist domačinov. Vprašanje je le, kdaj bo Angleže srečala pamet.

Francija v slepi ulici

Po desetem brezuspešnem glasovanju za izvolitev novega francoskega predsednika republike, je predsednik vlade Laniel umaknil kandidaturu. Kakor znano, so ostali kandidati, med njimi tudi zunanji minister Bidault, odpadli že po prvih glasovanjih, in ostala sta le neodvisni Laniel ter socialist Naegelen.

Da pri sedanjih predsedniških volitvah v Franciji ne gre le za osebnost, ki bi vodila usodo Francije med svojo poslovno dobo, temveč za mnogo več, nam priča tudi pisanje »New York Timesa«, ki pravi med drugim:

»Dejstvo, da v francoskem parlamentu celo po desetem glasovanju niso mogli izvoliti predsednika, je simbolično za razcepljenost in jalovost francoske politike. Dramatično je bilo videti, kako se je borba omejila na dva moža, Laniela in socialista Naegelena, in kako se je v resnici osredotočila na evropsko obrambno skupnost in to po naključju prav na predvečer francoskih volitev ob dramatičnem posegu zunanjega ministra Dullesa v korist evropske vojske.

V zgodovini francoske republike ni mesto francoskega predsednika pomenilo nikoli več, kot pomeni danes. Še več. Svetovno dogajanje zadnjega časa je privedlo Francijo do zgodovinskih odločitev, od katerih je odvisen ves neposreden tek evropskih odločitev, od katerih je odvisen vs neposreden tek evropskih zadev. Zato Francija močno potrebuje vpliv, ki bi državo notranje utrjeval.

Pri enajstem glasovanju sta si stala nasproti socialist Naegelen in novi kandidat, minister za prekomorska ozemlja Jacquinet. Rezultat je bil isti — Francija še vedno v slepi ulici. Tudi dvajseto glasovanje ni razčistilo položaja. Tako si je Francija, ki slovi po vsem svetu kot dežela najpogostejših vladnih kriz in dežela največje stavke na svetu, pridobila še eno »diplomo«: za najdaljšo predsedniške volitve...

DVA PRIZIVA ZOPER OBSODBO V SALTANABADU

Perzijsko vojaško sodišče je obsodilo v ponedeljek zvečer bivšega predsednika perzijske vlade dr. Mosadeka na tri leta ječe. V terek je Mosadek vložil priziv proti obsodbi in izjavil, da sodišče, ki mu je izreklo kazni, ni pristojno in da je obsodba nezakonita. Toda po vojaškem zakonu, ki ga je Mosadek, ko je bil še na krmilu, razveljavil in ki ga je nova vlada ponovno uveljavila, je vojaško sodišče pristojno soditi Mosadeku.

Hkrati je vložil priziv tudi vrhovni vojaški tožilec in sicer zoper preizkušeno obsodbo. »Zadeva Mosadeka« se torej ni ad acta.

Sprehod PO SVETU

LEVO: Francoski zunanji minister Bidault, ki je na dvajsetem zasедanju sveta ministrov severnoatlantskega pakta v Parizu nastopil kot odločen pristaš severnoatlantskega pakta, ne pa kot pristaš evropske vojske. Kljub temu je Bidault nekaj dni pozneje pri predsedniških volitvah v Franciji »pogorela«. — DESNO: Ameriški zunanji minister Dulles, ki se je odločno zoperstavil Bidaultu na istem zasédanju in zagrozil, da bodo ameriški krediti za evropsko obrambno skupnost blokirani, dokler ne bo vzpostavljena.

LEVO: Pri sudanskih volitvah je dosegla unionistična stranka, ki se zavzema za združitev Sudana z Egiptom, pomembno zmago. General Nagib, ki ga prikazuje naša slika, je svaril svoje sosede pred prebrisanim sovražnikom, ki je hotel izigrati sudanski Jug proti Severu. Pravijo, da se bo Nagib takoj po otvoritvi sudanskega parlamenta podal v Sudan. — DESNO: Če mačke ni doma, miši plešejo — pravi pregovor. Zato je windsorski vojvoda — prvič po letu 1949 — pripeljal v London svojo soprogo, zaradi katere se je pred 17 leti odrekel britanskemu prestolu. Sedaj je zrak v Londonu namreč čist, odkar je kraljica Elizabeta na potovanju po deželah britanske državne skupnosti.

LEVO: Jabolko ne pade daleč od drevesa — pravi drugi pregovor. Toda to vedno ne drži. Sarah, hči britanskega premierja Churchilla, ki jo vidimo skupno z njim na naši sliki, si je izbrala v Ameriki popolnoma drugo torišče dela od svojega očeta — odrske deske in televizijo. Pri tem pa dosega prav toliko uspehov kot njen oče v politiki. — DESNO: Abesinski cesar Haile Selasie vlada bogati deželi in to je tisto, kar je italijanski imperializem podžgalo za kratkotrajno barbarsko zavojevanje Abesinije. Danes je Abesinija zadnje samostojno carstvo Afrike.

LEVO: Potapljač, ki išče potopljeni zaklad? Nikakor ne, čeprav skriva reka Drava v svojih valovih bogate zaklade za naše gospodarstvo. Slika je bila namreč posneta v gradbeni jami enega izmed gradbišč dravskih hidrocentral, ki jih bo skupno šest. — DESNO: Človek bi na prvi pogled sodil, da bodo odtisi nožic tega novorojenčka romali v policijske arhive, v resnici pa bodo služili za to, da ga v kasselski bolnici ne bi zamenjali s kakim drugim novim zemljanom. Na podlagi možnih odtisov je vsaka zamenjava novorojenčkov nemogoča.

LEVO: Starejši bralci se še spominjajo iz predvojnih časov Harry Piela, junaka živalskih in detektivskih filmov. Fotoreporter ga je ujel v monakovskem živalskem vrtu, kjer je obiskal svoja »kollega«, ki sta pred desetimi leti nastopala z njim v enem izmed njegovih filmov. — DESNO: Mario Lanza, ki ga prikazuje naša slika skupno z Deborah Kerr, je prvič nastopil v filmu kot težak pri neki tovarni klavirjev, kar je v resnici tudi bil. Njegovo pravo ime je Alfred Cocozzan, rojen pa je bil v New Yorku. Deborah Kerr Trimmer, kakor se glasi njeno pravo ime, pa je prista Škotinja in je začela svojo kariero v gledališču doma v Angliji.

V BESEDI IN SLIKI

Jugoslovanska ljudska armada tudi danes sestavni del našega ljudstva

V torek je praznovala junaška Jugoslovanska ljudska armada svojo 12. obletnico ustanovitve. Ob tej priložnosti je Vrhovni komandant JLA maršal Jugoslavije Josip Broz Tito sprejel na Brdu glavnega urednika lista »Narodne armije« polkovnika Mirka Kalezica in mu odgovoril na nekaj postavljenih vprašanj. Maršal Tito je poudaril, da je naša armada, ki je vzrasla iz ljudstva, tudi danes njegov sestavni del. Dalje je tovariš Tito obrazložil notranji in mednarodni pomen naše politike, močne armade, govoril pa je tudi o oblikah borbe za socialistične družbene odnose v armadi, o pomenu izkušenj NOB v naši armadi, o nekaterih načelih organizacije in informacije naše vojske ter o borbi mnenj v voj. tisku.

Ljudstvo je pričelo proslavljati praznik JLA že pred 22. decembrom. V nedeljo je okrog 1700 prebivalcev Trsta in drugih krajev cone A STO prišlo v Sežano, da skupaj s prebivalci tega kraja in borci JLA proslavi dan Armade ter da preda borcem svojo zahvalo in darila. Na glavnem trgu v Sežani si videl Tržičane, naše ljudi iz Šklednja, Zavrja, reprobantorske občine, Proseka, Sv. Križa, Gabrovnice, Kontovela, ki so predajali zastave in darila borcem JLA. Prebivalci tržiškega delavskega predmestja Sv. Jakoba so predali borcem rdečo proletarsko zastavo, dočim so jim ostali poklonili slovenske zastave s peterokrako zvezdo.

»PRINESITE JIH ČIMPREJ V TRST!«

Na glavnem trgu v Sežani je bil tudi veliki miting, na katerem so govorili narodni heroj generalmajor Marko Peričin-Kamenjar ter zvezni ljudski poslanec Primorske Jaka Avsič. Borci JLA je pozdravilo več delegacij prebivalstva cone A STO. Miting so začeli s prepevanjem himne »Hej Slovani«, govore pa so ljudje pogosto prekinjali z navdušenimi vzkliki JLA, predsedniku republike Titu, jugoslovanskim narodom in Zvezi komunistov Jugoslavije. Ob izročanju zastav in ves čas mitinga je prišla do izraza splošna želja Tržičanov in okoličanov: »Prinesite jih čimprej v Trst!«. Po mitingu je pevsko društvo iz Barkovelj priredilo koncert.

Že dopoldne so se sestali v Sežani slovenski svetovalci vseh občin cone A skupaj z odborniki sežanskega okraja. Na skupni seji so v prijateljskem vzdušju pretresali razna važna skupna politična vprašanja. V imenu slovenskih svetovalcev iz cone A je govoril Jože Dekleva, svetovalec tržiškega občinskega sveta.

KOPRSKI OKRAJ JE PROSLAVIL DAN JLA

V ponedeljek zvečer so bila po vseh vaseh koprškega okraja predavanja o razvoju naše vojske. Po obalnih mestih so na raznih prireditvah govorili oficirji JLA, posamezne sekcije prosvetnih društev pa so nastopile s pevskimi in folklornimi točkami in recitacijami.

V ljudskem gledališču v Kopru je bila svečana akademija, na kateri so sodelovali orkester JLA iz Portoroža, pevski zbor koprške »Svobode« in člani gledališča. V torek dopoldne je bil v Domu JLA na Titovem trgu svečan sprejem, ki ga je priredila Vojaška uprava Jugoslovanske cone STO. V domu je bila odprta tudi razstava, ki kaže uspehe in napredek naše vojske. Mladinske in pionirske organizacije koprškega okraja so postavile praznik JLA z raznimi športnimi prireditvami. Da počasti Dan JLA, je obiskala v ponedeljek borce, podoficirje in oficirje, ki bivajo v Kopru, delegacija žena iz Jesenice, jih obdarovala z raznimi darili ter jim izročila

Zbor proizvajalcev koprškega okraja je pričel z delom

Minuli petek je bila v Kopru prva seja novoizvoljenih odbornikov okrajnega zbora proizvajalcev, na kateri so izvolili za predsednika Albina Čotarja. Naslednje zasedanje novega zbora do skupno z okrajnim zborom 28. decembra, ko bodo razpravljali o proračunu okraja, nakar bo sledilo sprejetje družbenega plana koprškega okraja za l. 1954.

Prihodnje leto se obeta koprskemu okraju zelo živahna gradbena dejavnost, z nekaterimi deli pa so celo že začeli. Tako so v Dekanih začeli graditi tovarno ključavnic, nadalje velik mlekarški obrat, poleg tega pa bodo zgradili še hladilnico za sadje in zelenjavo z zmogljivostjo več desetlin vagonov. Kaže, da bo v letu 1954 koprski okraj gradil precej več kot prejšnja leta.

pozdrave jeseniškega delovnega ljudstva.

SVEČANA AKADEMIJA OB DNEVU JLA V POSTOJNI

V Postojni je bila v ponedeljek zvečer v Kulturnem domu svečana akademija ob 12. obletnici ustanovitve in zato vsakoletnega praznika JLA.

Pred nabito polno dvorano (v prvi

vrsti smo med drugimi višjimi oficirji postojnske garnizije videli komandanta I. proletarske divizije, narodnega heroja, generala Marka Peričina, ki je bil prav ta dan odlikovan z redom jugoslovanske vojne zastave, našim najvišjim vojaškim odlikovanjem, dalje sekretarja OK ZKS tov. Matevža Haceta, predsednika LO mestne občine tov. Jožeta Baša in druge) je imel slavnostni govor podpolkovnik JLA tov. Zupanc, ki je v kratkem orisal razvoj naše armade od ustanovitve do danes, njen pomen za vse naše narode in velik ugled, ki ga uživa povsod po svetu.

Po govoru je bil kratek kulturni nastop, pri katerem so sodelovali poleg garnizijske godbe tudi člani ljubljanske Opere.

Brko

Sodobno hotelsko poslopje nujna potreba Sežane

Za tujski promet na Krasu je nujna preureditev starega hotela »Triglava« v Sežani, ki več ne ustreza sodobnim predpisom gostinstva in turizma. Sedanje hotelsko poslopje je bilo zgrajeno pred 100 leti in prvotno namenjeno kot počitniško bivališče bogatih družin, ki so prihajale na svoj letni »počitek« iz Italije in od drugod, večinoma na povabilo takratnega lastnika, milijonarja Škaramagaja. Velike hotelske sobe, povezane med seboj z notranjimi prehodi, luksuzni, mozaični, čeprav danes že nekoliko črvi parket, iz vsega tega se da sklepati, da so bili to prvotno rodbinski apartmani, namenjeni osebnim gostom lastnika, ali pa penzionskim letoviščarjem, morda celo stanovanj kakih višjih uradnikov, zaposlenih pri gradnji železnice. Ni važno zgodovinsko ozadje te »Noetove barke«, marveč je važno, da bi iz nje ustvarili gostišče, kakršnega vedno bolj pogreša Sežana in z njo ves ta predel, po katerem se bo v bližnji bodočnosti razvil živahen promet tujcev, turistov, letoviščarjev in nemara tudi zdraviliških gostov.

Že samo dejstvo, da na vsem področju sežanskega okraja ni niti enega hotela, razen tega v Sežani, nakazuje milost, da je zgraditev sodobnega hotelskega poslopja, ali vsaj preureditev obstoječega, neodložljiva zadeva. Na pobudo okrajnega ljudskega odbora je uprava hotela že v začetku letošnjega leta dala izdelati načrt preureditve hotela. V tem načrtu je predvidena vrsta sprememb v razdelitvi prostorov. Iz sedanjih dveh gostilniških prostorov bi urečili veliko restavracijsko dvorano, ki bi lahko sprejela več sto gostov hkrati. Sedanje točilnice bi spremenili v takozvano »slovensko sobo«, kjer naj bi se razvijalo domače družabno življenje. Kuhinjo, iz katere se zdaj neposredno širijo čebulni in golaževi duhovi po hodniku in od tam v sobe, bi umaknili v vzhodni del zgradbe in jo izolirali od restavracijskih prostorov. Prav tako je predvidena higijska, moderna preureditev sanitarnih naprav v hotelu. Sedanje velike hotelske sobe bi pregradili v manjše, tudi take z eno posteljo. Predvidena je še tekoča voda v sobah in centralno ogrevanje ter v vsakem nadstropju kopalnica.

Za izvedbo omenjenega načrta je potrebno 15 milijonov dinarjev. Uprava hotela je nameravala že letos najeti investicijski kredit, pa ji je bila prošnja zaenkrat zavrnjena in je tako ostalo vse pri starem.

Turizem v teh krajih bi predstavljal važen gospodarski faktor, ki bi v znatni meri prispeval k odpravi pasivnosti okraja. Naravni pogoji za razvoj turizma so idealni. Kras je poln izrednih lepot in zanimivosti, ki bo ob urejenih prometnih in gostinskih razmerah vsako leto privlačil tuje in domače goste. Bližnja Škocjanske jame, turistične privlačnosti Vremšice, Slavnika, izleti po kraškem področju terana, sadjarski predel Brkinov in vinorodne Istre s svojo tipično geološko karakteristiko, a poleg tega sredozemska obmorska klima, vse to so prednosti, ki jih v organizaciji turizma in v zvezi z reševanjem gospodarskih problemov teh krajev nikakor ne kaže prezirati. Sezonski, ali pa tudi

samo prehodni gosti, bi imeli iz Sežane najprimernejše izhodišče za enodnevnne izlete ter v primerno urejenem hotelu udobno bivališče in postrežbo.

Letos je začela poslovati v Sežani prenovljena restavracija »Mohorčič«, ki je poleg restavracije hotela »Triglava« edini večji lokal te vrste. Okusno in prijazno urejeni prostori ter dobra kuhinja in pristna pijača ter umerjene cene privlačijo številne domače in tuje goste. Pri »Mohorčiču« se hranijo tudi tisti državni uslužbenci, ki nimajo lastnega gošpodinjstva in ki ne spadajo v sklop okrajnih ustanov, ki imajo svojo lastno menzo v bivšem hotelu »Trsta«. Ta restavracija pomeni že ob sedanjih pogojih skupno s hotelom »Triglava« za tujski promet v Sežani nepogrešljivo nujnost.

Tretji pomembnejši gostinski lokal v Sežani je kavarna »Športa«, priljubljeno shajališče sežanskih športnikov in šahistov, pa tudi tujcev, ki potujejo skozi Sežano in si zažele nekoliko kavarniškega ozračja.

X.

Po nadležni megli vendar sončno . . .

Tako težko smo že prenašali tisto omeravo in megleno vreme, ki kar ni hotelo prenehati. Iz goste megle je pršalo in smizalo, da so bile ulice spremenjene v spolzke hodnike. Perice so se upravičeno jezile, ker je bilo oprano perilo vsak dan bolj mokro in umazano.

Ko sta nejevolja in jeza priklopili do vrha, se je v dimnikih nalahno oglasila burja. Na nebu se je skozi oblake prikazala luna. Ljudje so se oddahnili: Vendar bo še jasno.

Res se je zjasnilo. V daljavi tam čez morje so se prikazali pobeljeni vrhovi gorovja. Sneg. Na Koprskem pa je še čez in čez lepo in brez snega. Le Slavniki je siv. V sredo popoldne je bilo sonce tako gorko, da so ribiči v zavetju pred gradbiščem nove stanovanjske hiše pri hotelu »Triglava« šivali mreže. Dolgo ni bilo snega v gorah, pa je končno le prišel. Se vedno drži stari ljudski rek: Zima in gosposka ne prizaneseta.

Postojna

Vprašanje, ki ni značilno le za postojnski okraj

Poskrbimo, da mladina ne bo imela težav pri zaposlitvi

Ko je ljudska oblast že v času NOB pričela urejati šolstvo in predvsem ustanavljati gimnazije, je imela pri tem predvsem namen nuditi našemu delovnemu človeku čim večjo izobrazbo, ki bo v skladu s potrebami socialistične družbe. V tej težnji ni ljudska oblast postavljala nobenih posebnih pogojev, temveč je dovoljevala ustanavljanje gimnazij povsod tam, koder je bilo zadostno število dijakov. Tudi po osvoboditvi jo je pri organizaciji sedemletik in kasnejši preusmeritvi teh sedemletik v gimnazije vodila ista težnja.

Na ta način imamo danes v postojnskem okraju šest nižjih in eno popolno gimnazijo, ki so s svojim delovanjem lahko dokazale upravičenost do nadaljnjega razvoja. Evidenca o gibanju dijakov od prvega do osmega gimnazijskega razreda v teh letih nam danes jasno kaže, kateri teh zavodov imajo še perspektivo za nadaljnji razvoj, katere izmed njih pa naj bi preuredili v druge tipe splošno izobraževalnih šol. To gibanje dijaštva je procentualno v vseh povojnih letih skoraj enako in bi kot konkreten primer vzeli vpise zadnjih dveh let.

Iz razpoložljivih podatkov je razvidno, da prične število dijakov že takoj po prvem razredu močno padati. Tako je v šolskem letu 1952/53 prišlo do petega gimnazijskega razreda komaj 11 odstotkov, dočim jih je v prvih štirih razredih izpadlo 89 odstotkov. Do osmega gimnazijskega razreda pa je prišlo komaj 4,8 odstotka. V naslednjem šolskem letu se je to stanje le za malenkost izboljšalo in imamo v petem gimnazijskem razredu 12,5 %, osmem pa vsega 6 odstotkov dijakov v primeri z vpisom v prvi razred gimnazije. Res je da je del dijakov po četrtem razredu odšel v razne strokovne šole, toda to dejstvo celotnega bistva ne spreminja.

MISLITI JE TREBA NA KMETIJSTVO IN INDUSTRIJO

Dejstvo je, da okrog 90 odstotkov dijakov ne nadaljuje svojega študija na višji gimnaziji in je nadaljnji obstoj nižjih gimnazij v sedanjem številu res problematičen. Učni načrt nižje gimnazije je predvsem prilagojen potrebam višje gimnazije, ne odgovarja pa potrebam tistih dijakov, ki ne nadaljujejo študija v višjih razredih gimnazije. Trud, ki ga ima dijak v nižji gimnaziji, ni v nikakem razmerju s koristmi, ki mu jih nudi predelana snov.

Kljub vsem prizadevanjem naših strokovnjakov ne bo mogoče sestaviti takega učnega načrta za nižje gimnazije, ki bi odgovarjal potrebam tistih dijakov, ki študij na gimnaziji nadaljujejo, in potrebam tistih dijakov, ki po končani nižji gimnaziji zapuščajo ta zavod. Kaže se torej potreba po novem tipu šole, ki bi bil po učni snovi enakovreden nižji gimnaziji, vendar bi dajal absolventu nižje gimnazije neko zaokroženo znanje, ki bi bilo tudi praktičnega pomena zanj. Tem potrebam bi odgovarjala popolna osemletka.

Kot rečeno, naj bi dajala osemletka učencu znanje, ki bi bilo enakovredno tistemu nižje gimnazije in bi učencu omogočalo prestop katerekoli srednje strokovne šole, ob-

enem pa tudi prestop v višje razrede gimnazij. Prav tako bi bilo potrebno, da bi učni načrt v osemletkah predvideval že tudi neko specializacijo. V izrazito kmetijskih predelih naj bi imele osemletke kmetijski značaj, v ostalih krajih pa naj bi bile to osemletke industrijskega tipa.

SOCIALISTIČNA DRUŽBA CENI PRAV TAKO DUŠEVNO KAKOR FIZIČNO DELO

Dočim imamo letos vpisanih na gimnazijah 1831 dijakov, imamo v proizvodnji (državni, združni ter privatni sektor) vsega skupaj 369 vajencev. To nam dokazuje, da se niti starši, niti sama mladina še ni otresla starih gledanj in predsodkov glede duševnega in fizičnega dela. Se vedno prevladuje mnenje, da da je študij na gimnazijah bel kruh, dočim čaka našega vajenca kasneje v poklicu le še ovsenjak. Socialistična družba ceni prav tako duševno kot fizično delo, zato ni naš obrtnik in industrijski delavec prav nič manj cenjen kot inteligent.

Stanje industrije in posebnosti obrtnišтва v našem okraju ni zavidljivo. Dnevno moremo opaziti, da gotove obrti pri nas izumirajo in le še čakamo, kdaj bodo povsem izumrle.

Naslednji podatki nam pokažejo stanje vajencev v našem okraju:

mizarji 115, avtomehaniki 42, kovači 31, krojači 28, mehaniki 20, ključavničarji 19, kolarji 15, šivilje 9, peki 9, brivska stroka 9, soboslikarji in pleskarji 9, mesarji 7, sedlarji 5, elektroinstalaterji 5, fotografi 4, mlekarniki 4, vodni instalaterji 3, urarji 3, brusarji 1, orodjarji 1, elektro-mehaničarji 1, črkošlikarji 1, dimnikarji 1, slaščičarji 1, tesarji 1, tapetnik 1, radiotehnik 1, precizni mehaniki 1, električarji 1.

Dočim so vajenci kolikor toliko dobro zastopani v onih panogah, ki so industrializirane, je število vajencev v privatni, oziroma drobni, obrti izredno nizko. Iz omenjene statistike, ki velja za začetek letošnjega leta, vidimo, da imamo kljub veliki površini gozdov le enega vajenca tesarske stroke, da kljub številnim gradnjam nimamo nobenega zidarskega vajenca, da je vsega en vajenec v dimnikarski stroki itd. Potreba po kvalificiranih obrtnikih narakuje uvidnim staršem, naj bi svoje otroke, in to predvsem tiste, ki nimajo posebnega daru za študij usmerjali rajši v obrt. S tem pa bi se pokazala naloga in potreba po razširitvi našega vajeniškega šolstva.

VEČ KMEČKE MLADINE V KMETIJSKE ŠOLE!

Prav tako se kaže nezanimanje naše kmečke mladine, pa tudi samih staršev za kmetijsko šolstvo.

Celoten naš okraj meri 139.646 ha, od tega je: obdelovalne zemlje 22.535 ha, senožeti 19.782 ha, pašnikov 26 tiso. 605 ha, gozda 64.922 ha in nerodovitne zemlje okrog 5.700 ha.

Iz navedenih podatkov je dovolj razviden agrarni in gozdarski značaj našega okraja. Kljub temu pa pozivajo za vključitev kmečke mladine v kmetijske šole in gozdarske tehnične kume niso rodili nobenega uspeha. V Ravnah je ustanovljena enoletna kmetijska šola. Iz objektivnih razlogov šola še ne deluje po programu enoletnih kmetijskih šol in bosta to zimo le dva trimesečna tečaja s teoretičnim poukom in praktičnim delom na državnem posestvu. Snov teh tečajev bo obravnavana v obsegu gospodarsko-gospodinjstskih tečajev. Kljub temu, da kmečko prebivalstvo odločno prevladuje v našem okraju, je kmetijskim združenjem ter drugim faktorjem uspelo vključiti v prvi tečaj 23 mladincev. Priključiti za drugi tečaj pa so še zelo problematične. Če bomo hoteli dvigniti pri nas kmetijsko proizvodnjo, kar je osnovna naloga tako splošnih kakor kmečkih delovnih združenj, bo nujno potrebno usmeriti čim več kmečke mladine namesto v gimnazije v kmetijske šole.

Zleteti je, da bi gornja analiza v bodočem razvoju šolstva in usmerjanju naše mladine v gotove poklice bila povod da bi tako naši pedagoški delavci kot starši resno razmislili o gornjih problemih. V nasprotnem primeru bi lahko prišla naša mladina v težave pri bodoči zaposlitvi.

Novice s Tolminskega

V nedeljo 27. XII. bo v Tolminu redni občni zbor Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje. Razpravljali bodo o tekoči: vprašanjih zavoda, predvsem pa o potrebi gradnje zdravstvenega doma, ki ga nameravajo graditi v Tolminu.

Do spomladi bo v Tolminu dokončno preurejeno gledališče, ki bo tako urejeno, da bo v njem lahko gostovalo največje gledališče in celo Opera. Govorijo, da bodo Tolminci ob otvoritvi gledališča uprizorili »Celjske grofe«.

Čevljarsko podjetje »Jelena« se bo na pomlad preselilo v nove lastne prostore ob Tolminu. Do sedaj je bilo podjetje raztreseno po raznih prostorih, kar je oviralo delo in poslovanje. Z združitvijo v enem prostoru, bo olajšano poslovanje in bodo lahko izdelovali enotnejše izdelke.

Letos bodo na Tolminskem obdarovali 586 otrok. Otroci padlih borcev bodo prejeli obleke in ne bombončkov kot prejšnja leta. Darila bo prejelo tudi 78 invalidov. Pobudo za zbiranje prispevkov je dala SZDL in društvo prijateljev mladine. Do sedaj so prispevali: podjetje »Standard« 60.000 din, avtopodjetje pa 50.000 din. Pasivnim občinam kot Breginju, Tribuši in Grahovem bodo pomagala podjetja iz Tolmina. Novoletno jelko bodo posebno lepo praznovali pionirji v Tolminu, ki bodo priredili telovadni nastop s povorko, streljanjem in šahom. Da bo prireditev dobro uspela se zelo prizadevajo članice društva prijateljev mladine.

Zveza slepih Jugoslavije iz Beograda je poslala slepim Tolmincem večjo vsoto denarja v priznanje za njihovo delo. Ta denar bodo porabili za obdaritev slepih ob Novem letu.

Zaga pri Bovcu ima lep zadružni dom z dvorano za prireditve. Tu bi lahko predvajali filme, če bi imeli kinoprojektor.

Kinopredstave bi obiskovali Srpenčani, Ložani in Zagarji. Kinoprojektor imajo v Bovcu, ki pa je oddaljen sedem km. Potrebno bi bilo misliti na to, da bi tem ljudem omogočili vsaj kinopredstave, ker drugih prireditev tako nimajo. Prebivalci omenjenih vasi naj bi se sami domenili in začeli s kulturnimi prireditvami, kar bi jim dalo nekaj denarja. To bi razgibalo podjetja, da bi prispevala svoj delež. Na pomoč pa bi priskočila še ljudska oblast.

Jan

Nekaj o kulturnem življenju v Kuteževem

V naši mali vasi se je pričelo kulturno zimsko življenje. Vsi bi radi nekaj pokazali, le zadnji noče biti nobeden. Se več. To leto praznuje osnovna šola v Kuteževem 45. letnico obstoja, mlajši rod pa 10-

letnico slovenske šole.

Obe obletnici bomo slavnostno praznovali 27. decembra. Prej nam ni bilo mogoče, ker je bilo na šolski zgradbi še vse preveč poznati sledove borb. Vas je bila vsa požgana, le šola je ostala cela in se je vanjo naselilo kar 11 družin, druge pa so se zatele pod streho v bližnje vasi. Pomanjkanje materiala in nekaj tudi brezbrzičnost je bilo vzrok, da je po izselitvi družin nastalo novo vprašanje: kako iz podrtin urediti šolsko poslopje? Prav zares je bilo žalostno pogledati nekdanjo šolo in so Kutežani govorili, da v njej strah. Nič čudnega. Zidovi so bili razmajani, eternitna streha vsa škrbasta in gnila, okna brez šip. Če pa so v kakem oknu bile, so ob najmanjšem vetru sklepetale. Semce petrolejk pa so strah še večale. Danes tega ni več. Električna je zasvetila v vsak kot, streha je nova

Prebivalstvo tega kraja se zelo zanimalo za slovensko knjigo. Veliko je članov Prešernove in Mohorjeve družbe, nekaj pa jih je kupilo tudi zbirko Kmečke knjige. Šolski oder in žene bodo za Novoletno jelko presenetile malčke.

Uprava šole se s tega mesta zahvaljuje občinskemu ljudskemu odboru Jablanica pod Snežnikom za vsa pomoč in podporo pri obnovi šole.

Učitelj

Zasedanje OO LPS v Postojni

Predno bodo dajala prosvetna društva obračun o svojem delu, je okrajni ljudski odbor LPS v Postojni sklenil, da pregleda stanje v posameznih društvih in se pomeni o tem, kaj bi bilo potrebno ukreniti za izboljšanje dela.

Jesenska dela v starih vinogradih — Traktor bo kmalu izpodrinil kopačo

in tako močna, da bo lahko kljubovala vsakemu ženitovanjskemu plesu burje, kakršen je bil lani 6. decembra, ko je streho kar preobrnil. Popravljen okna, vrata imajo zopet nove kljuke. V začetku novega leta bomo dobili še nove klopi, ki bodo nadomestile prejšnje že 75 let stare. V delu imamo šolsko dvorano, ki bo služila za prireditve.

S tem bo rešeno vprašanje notranje obnovitve. Zunanost pa še vedno kaže sledove zapuščenosti iz borb. Lahko pa rečemo, da je stavba za svojo obletnico kar dobro pripravljena. Nove dvorane so veseli pionirji in odrasli. Prvi se bodo predstavili na odru pionirji z igrice »Snežuljica«. Drugo leto pa bomo gledali »Županovo Micko« in, če bo šlo vse prav, še »Pot do zločina«.

Zasedanja se je udeležilo 28 članov (vseh je 32). Razpravljali so o delu knjižničarjev, dramskih skupin, pevskih zborov ter o tem, kdo bo zastopal OO LPS na tem ali onem občnem zboru.

Prav tako je bilo govora o tem, kako naj bi KZ in podjetje podprla kulturnoprosvetno dejavnost v tem ali onem kraju in kako naj bi odbori prosvetnih društev skrbeli za širjenje knjig Prešernove družbe in založbe kmečke knjige.

8. marca 1954 bo v Postojni festival, na katerem bodo nastopili vsi pevski zbori postojnskega okraja.

Ta seja je bila plodovita, je pripomnila v marsičem k temu, da bo ljudskoprosvetno delo odslej še boljše, kot je bilo.

L. B.

RADIO I OPER V POSTOJNI

Dne 17. XII. 1953 je radio Koper skupno s SKUD S. Semič-Daki organiziral radijsko snemanje v Postojni pod naslovom »Z mikrofonom po Primorskem«. Na prireditvi, ki je bila v Domu kulture pred polno zasedeno dvorano so sodelovale skoraj vse SKUD-ovih sekcije, in sicer mešani in moški zbor, kvintet, orkester, solista Kašceva, ter dramska skupina z odlomkom iz Nušičeve komedije »Gospa ministrica«. Gledalci iz Postojne je sodelovala z moškim in pionirskim zborom ter z eno recitacijo.

Poleg teh skupin so sodelovali tudi prof. Habe, ki je govoril o postojnski jami in povedal tudi nekaj veselih dogodivštev iz življenja jamarjev, nadalje tov. Uhelj Julijan, ki je prebral zgodbo o znani drzni partizanski akciji v postojnski jami iz leta 1944., ko je skupina 22 partizanov ob sodelovanju domačih terencev zažgala pred nosom nemških straž nad tisoč sodov bencina.

Od Triglava

Odnos občine Marezige do šole ni pravilen!

Šola je prostranska ustanova in si ni treba beliti glave, da bi ji ustvarili boljše pogoje, menijo nekateri. To občutimo posebno učitelji v Marezigah, kjer več kot polovica nima primernega stanovanja. V dveh nehi-gijeničnih sobah (prva s tremi vrati, druga za stalen prepih), prebiva troje učiteljev, četrti pa nima niti sobe. Toplega prostora, kjer bi se pripravljali na pouk sploh nimamo. Mlajše učitelstvo, ki vodi tečaj Rdečega križa, nima prostora, kjer bi se pripravilo na poučevanje kmetijske šole, učilo razne igre in nastope za proslave. Po vsem tem pa naj potem gre v svoje mrzle starodavne sobe — jetniške celice...

Vsakemu učitelju na vasi po zakonu pripada primerno stanovanje. Učitelji v Borštu so dobili opremljene sobe celo vsak s svojo pečjo. V Marezigah pa nam občinski možje ne gredo prav nič na roko. Zakaj se nista tovariši upravitelji in občina že med počitnicami pozanimala za ureditev stanovanj, saj sta vendar vedela, da bo letos prišlo več učnih moči za novo osemletno šolo. Učitelji so polni dobre volje in bi si radi v svojem kotičku razširili in se poglobili tisto znanje, ki so ga pridobili na učiteljsku. Kje je ta prostor za učitelje v Marezigah? Ako hoče dvigati kulturni nivo na vasi, se mora le z orožjem znanja postaviti nasproti zaostalosti in neznanju. Kako naj to dobro izvršuje, če mu najpomembnejši organ ljudske oblasti — občina — ne priskoči na pomoč in se ne zaima za materialni obstoj prosvetnega delavca? Če občino prosimo, samo obljubi, da se nas otrese, ne da bi potem ganila z mezinem. Če so ostale občine uredile in našle primerna stanovanja za svoje učitelje, bi se morala tudi naša v Marezigah.

Taki odnosi med šolo in občino niso v skladu s socialistično ureditvijo in razvojem socializma. S takim vzvišja gledanjem občine na prosvetne delavce v Marezigah se nikakor ne strinjamo in želimo, da se odnosi uredijo, korenito spremene in izboljšajo. Upamo in upravičeno pričakujemo pravičen odziv občine na ta članek. Bodimo iskreni in delavni, ki nam jo nalagata naša državna čast in služba.

—Or—

DROBNE IZ POBEGOV-ČEŽARJEV

Ze dalj časa uspešno deluje tečaj Rdečega križa za prvo pomoč, katerega posejajo mladinke iz obeh vasi. Pretekli teden sta predavala dve zdravnici iz Kopra o temi »Kako se obvarujemo bolezni«. Skoda, da nekatere mladinke iz Pobegov ne obiskujejo tečaja, ki bi ga lahko.

Ob torkih in četrtkih se vrši večerni tečaj, ki ga vodi strokovnjaki Zavoda za pospeševanje gospodarstva. Tečaj je namenjen odraslim vaščanom, da si razširijo teoretično znanje v raznih kmetijskih panogah.

Kmetijsko nadaljevalno šolo, ki jo po zakonu mora obiskovati vsa mladina od 14. do 17. leta, obiskuje precej mladine iz Čežarjev. Pogrešamo pa skoro vse mladinke iz Pobegov. Ni prav, da nekateri starši ne razumejo velike potrebe učenja in navajajo razne izgovore, ki ne držijo. Če bo potrebno, bomo prihodnjic povedali tudi »mena«.

Slušali smo, da bodo Pomožni vzgojni šoli v Portorožu dali ime naše padle partizanke, učiteljice Elvire Vatovec. To je za vaščane veliko priznanje, ko ugotavljajo, da drugod cenijo in hočejo ohraniti spomin na našo partizansko učiteljico.

Zadnji roditeljski sestanek, ki so se ga udeležili skoraj vsi starši, je zelo dobro uspel. Učitelja sta staršem razkrila nekatere pomanjkljivosti v disciplini in marljivosti nekaterih otrok. Grajali so skrajno nesramno obnašanje učencev kmetijske nadaljevalne šole. Šolski odbor je sporazumno s starši sprejel ustrezajoče sklepe za takojšnjo odpravo ter nepravilnosti. Govorili so tudi o novoletni jelki in so bili mnenja, da je treba obdarovati s

korisnimi darili vse otroke od 3. do 12. leta.

Na sestanku staršev otroškega vrtca smo pogrešali starše, ki ne pošiljajo svojih otrok v vrtec. Obširno so razpravljali o vzgojnem pomenu vrtca, o financiranju in drugem. Zelo odločno so starši grajali dejstvo, da se v hiši stanujoča stranka poslužuje otroškega stranišča in ga drži v skrajnem neredu. Ni prav, da iz Čežarjev hodi v vrtec samo dva otroka, vsi ostali so iz Pobegov.

Kavšek Dušan

IZOLA

V petnajstih volilnih enotah LO mestne občine Izola imajo te dni zbere volilcev, na katerih poročajo ljudski odborniki o delu ljudskega odbora, obenem pa dajejo v razpravo predloge, ki jih je za prihodnje leto sestavil ljudski odbor. Gre predvsem za proračun za prihodnje leto in razne investicije — tiste, ki so zajete v občinskem proračunu, tiste iz okrajnega proračuna za elektrifikacijo podeželja in investicije potom Narodne banke za gospodarska podjetja.

Udeležba na zborih volivcev je zadovoljiva, razprava pa dokaj živahna. Isto pričakujejo tudi za zbere volivcev, ki bodo v Izoli te dni.

Piran

Učitelji italijanske in slovenske osnovne šole v Piranu so priredili poslovalni večer tovarišu Juriju Viazoliju, šolskemu slugi ob valopu v pokoj po 40-letnem službovanju na piranski osnovni šoli. Oba upravitelja sta se v imenu učiteljev s toplimi besedami zahvalila za njegovo dolgotrajno, vestno in pošteno delo na šoli in mu voščila, da bi dolga leta užival zasluženi počitek v miru in zadovoljstvu. Za spomin so mu podarili pergament s podpisom vseh učiteljev in mu izrazili priznanje in hvalnost.

K.L.

Proslava v Dovjah - Mojstrani

Letos je minulo dvajset let, kar so se Gorenjci iz Gornje-savske doline uprli okupatorskim Nemcem, ker so jih nameravali preseliti iz te doline.

Prav zaradi tega je 13. decembra 1941 izdala Komunistična partija in Osvobodilna fronta proglas prebivalcem te doline, s katerim je pozivala ljudstvo, da se naj upre okupatorju. Prebivalstvo, to je sposobni moški in nekatere ženske iz področja sedanjega občinskega LO Dovje-Mojstrana so se množično odzvali temu pozivu. 15. decembra 1941, popoldne so se začeli zbirati prostovoljci — partizani v hiši domačina JAKE RABICA, ki se je tedaj nahajal v vodstvu ustaje in je bil poznan tamkajšnjemu prebivalstvu po svojem revolucionarnem delovanju še iz časa stare Jugoslavije ter zaradi tega je bil tudi zaprt v Ivanjci. Nekateri od prostovoljcev so se zbrali pri Palešu v Mojstrani.

Z akcijo so pričeli v noči od 16. na 17. decembra 1941, z razorožitvijo nemških orožnikov v Dovjem, kjer so si priborili prvo orožje. Kmalu potem so napadli postojanko nemških graničarjev, a napad na isto ni bil popolnostno uspeh, ker je bil sovražnik o napadu prej obveščen.

Iz te skupine je bila kmalu ustanovljena »Triglavska četeta«, iz katere so potem zrasle močne borbeno edinice, ki so sodelovale pri osvoboditvi naše domovine. Mnogo ljudi iz te doline je sodelovalo v partizanskih odredih in brigadah na Primorskem.

Začetka oborožene vstaje se ljudstvo prav dobro spominja, ravno zaradi tega je Občinski ljudski odbor Dovje-Mojstrana proglasil 16. december za občinski praznik, katerega so praznovali letos drugičkrat, z zelo pestrim kulturnim programom v dvorani »KUD JAKE RABICA«. Na spomenik padlih borcev so tega dne položili jeseniški kovinarji nekaj vencev in zapeli več borbenih pesmi.

D. V.

Kmetovalci - Zadružniki - Kmetijske zadruga - Drž. posestva

ALI STE ŽE NAROČNIKI TEDNIKA »K M E Č K I G L A S«

»KMEČKI GLAS« je tednik, namenjen prvenstveno našim v podeželju. Seznanja Vas z vsemi dogodki doma in po svetu.

»KMEČKI GLAS« Vam prinaša 14-dnevno posebno strokovno prilogo »Za naprednejše kmetijstvo«, kjer pišejo naši najboljši kmetijski strokovnjaki.

»KMEČKI GLAS« objavlja vse važne predpise za kmetovalce, kmetijske zadruga, in ostala podjetja na deželi.

»KMEČKI GLAS« nudi naročnikom brezplačno zdravniške, pravne in strokovne nasvete za kmetovalce. Poseben kotček je namenjen našim gospodinjam.

»KMEČKI GLAS« Vam bo prijetno razvedrilo s svojim vedno zanimivim podlistkom.

»KMEČKI GLAS« stane le din 40.— mesečno ali 480.— din letno

„Kmečki glas“

stane le din 40.- mesečno ali 480.- din letno

NAROČAJTE

ga pri upravi v Ljubljani, Komenskega ul. 7 ali p. predal 47. DOPISUJTE V NAŠ TEDNIK!

do Tadrana

Naj bi čimprej uresničili načrt razvoja turizma v Štanjelu

Štanjel, najstarejša vas na Krasi s svojim krasnim dominantnim položajem na penfjerji Krasa in Vipave, je bila ena najpriljubljenejših izletnih vasi tržaških letoviščarjev. V pomladanski in poletni sezoni je bilo v vasi nad 300 letoviščarjev; ob nedeljah in praznikih pa so organizirali številne izlete. Tako je postal turizem v Štanjelu zelo dobičkonosen. Vse razpoložljive sobe in drugi prostori v Štanjelu, Kobdilu, Hruševici in Kobjegli so bili stalno zasedeni. K razvoju turizma so mnogo doprinesle dobre prometne zveze, dober in gorski zrak, kakor tudi bližina Trsta samega. V Štanjelu se nahajajo zgodovinske in naravne znamenitosti. Ako bi bila na razpolago tudi dobra pitna voda, bi se ta aktivnost znatno povečala.

Sedaj je Štanjel turistično v polnem mrtviču. Mnogo je temu krivo tudi pomanjkanje stanovanjskih prostorov, ker je okupator, med zadnjo svetovno vojno, prizadel ogromno škodo. Porušenih je bilo več stanovanjskih hiš in star, zgodovinsko važen grad. Vse to se še danes nahaja v ruševinah in, dokler te ne bodo odstranjene, je malo upanja na obnovo nekdanjega tako razvitega turizma.

Ker je upanje, da se bodo razmere s Trstom prej ali slej popravile in bodo zopet pogoj za normalizacijo, je potrebno, da v doglednem času izvedejo naslednja dela: obnovo starinskega grada z njegovim obzidjem; bivše parke in vrtove bi bilo treba očistiti in znova urediti. Iz novega tržaškega vodovoda, naj bi napeljali vodo tudi v Štanjel; kulturno prosvetni dom pa naj bi čimprej dokončno uredili. Ob cestah, ki vodijo od Štanjela proti Kobdilu, naj bi nasadili lipa, kostanje in orehe. Dosedaj obstoječe vodne naprave naj bi popravili in higiensko preuredili.

Vsa ta dela in melioracije bodo seveda zelo obremenile lokalne finance, zato so brez pomoči od zgoraj težko izvedljive.

F. I.

Knežak

V letošnjem letu so na območju občine temeljito popravili osnovne šole v Knežaku, Komitnici in Šembojah. Stroški za popravilo so znašali 1.700.000 dinarjev. V Knežaku so popolnoma na novo opremili en razred, oprema je stala 180.000 din. Prav tako so v tem letu popravili okrog 35 km gozdnih cest in poti. Vrednost dela znaša nad tri milijone. Popravljajo vodovod v Knežaku in ga napeljujejo po vasi, da bodo imeli ljudje vodo bližje. Italijani so namreč napeljali vodovod, ki je služil v vojaške namene, le do vasi. Tudi cesto v Podtabor, ki še ni bila popravljena iz časa rajne Avstrije, so letos temeljito popravili in napeljali javno razsvetljavo. Politične organizacije dobro delajo. Politična zavest ljudi je velika, kar je bilo razvidno tudi iz predvolilnih zborovanj. V Košitnicah in v Baču so postavili dve spominski plošči v glavnem iz prostovoljnih prispevkov. V Knežaku so ustanovili nogometno društvo, ki ima lepo igrišče, opremo za nogometaše pa so kupile kmetije.

Doblarji v Soški dolini

ske zadruge. Ustanovili so tudi pevski zbor, ki šteje okrog 60 članov. Članom Zveze borcev so razdelili okrog 120 odlikovanih.

Z veliko vneto se pripravljajo na Novoletno jelko. Zbrali so že okrog 50.000 din prostovoljnih prispevkov.

V trgovski mreži, ki jo sedaj preurejajo, je za Knežak pomembna pridobitev nova klavnica.

Pivka

Klicu po pomoči Rdečemu križu Jugoslavije smo se odzvali tudi Pivčani. Pred dnevi nas je obiskala ekipa zdravnikov-specialistov za pregled krvodajalcev. Prostovoljcev res ni bilo veliko, bodisi ker so bili ljudje premalo obveščeni, pa tudi straha ni manjkalo. Ko so pa pozneje ljudje izvedeli, da so bili krvodajalci temeljito zdravniško pregledani, je bilo marsikomu žal, da tudi sam ni dal krvi. Največje število krvodajalcev je bilo iz tovarne Javora.

Dne 18. t. m. se je na cesti Ljubljana-Reka približno 2 km od Pivke pripetila lažja prometna nesreča zaradi poledenele ceste. Tovorni avtomobil s prikolico, last avtoprometa z Reke, je vozil proti Ljubljani in je pod Pivko nenadoma začel drseti nazaj, tako da se je prikolica prebrnila in je bil na ta način promet več časa ustavljen. Zrtev ni bilo. M. C.

Stopnik

Prosvetno društvo je vedno bolj delavno. Vsako leto se člani dramske skupine naučijo eno ali dve igri in z njimi gostujejo tudi po drugih vaseh. Za 10. obletnico ustanovitve je društvo gostovalo na Kladjah pri Čerknem z igrano »Begunka«. Gostovanje je lepo uspelo, za kar ima veliko zaslugo režiser Ivan Krivec.

Da je to društvo res delavno, imajo zaslugo vse organizacije, ki tesno sodelujejo med seboj. Med mladino in starejšimi se utrjuje zdrava napredna miselnost, kar veliko pomaga pri prosvetnem delu.

V Stopniku, Tribuži in drugih krajih ob Idriji je vedno večje zanimanje za gradnjo hidrocentrale. To je za prebivalce teh krajev zelo važno vprašanje, saj se jih bo moralo lepo število preseliti, če bo prišlo do gradnje. Težko se bodo ločili od zemlje, na katero so tako navezani. Nujno bi bilo, da bi ljudem čimprej pojasnili vso zadevo. Inženirji in geometriji so že izvršili vsa dela. Določili so, do kje bo segala voda, itd. Gradnja je važna, saj bo tu dobilo zaposlitev večje število delavcev iz Idrijske in Soške doline ter hribovitih krajev, kjer ni primernega zasluzka. Koristi bodo pri tem imeli tudi kmetije, ker bodo lažje prodajali svoje pridelke. P. V.

Rakitovec

Člani vaškega odbora ZB v Rakitovcu so pri delu svoje organizacije precej malomarni. Tudi za volitve se niso pobrigali in niso niti poslali svojega delegata na občinsko konferenco. Treba bo vsekakor prenehati s takim malomarnim odnosom in trdno zagrabiti za delo.

Vaška odbora RK v Zazidu in Rakitovcu zahtevata od občinskega odbora razna darila, za vse ostalo delo

Res nagaja burja, toda perilo se ji bo pa le posušilo.

pa se ne zmenita. Člani RK v obeli vaseh bi se morali zanimati za stvar in izbrati v odbor nove, delavne ljudi.

Socialistična konkurenca ali ...

Sempeter pri Gorici, Solkan in Kojsko v Brdih so vsi v goriškem okraju.

V Sempetru pri Gorici sem za kosilo plačal 150 din, v Solkanu za enako vrsto hrane, le z razliko, da so bili obroki veliko manjši po količini, 190 din v Kojskem v Brdih v gostilni pa le 90 din. Tu je bila hrana izdatna in okusno pripravljena.

Ko sem primerjal vse tri, sem prišel do zaključka: večja kod je restavracija, več računa, manj pa nudi; manjše pa ti dajo več in manj računajo. Ali je to prav? Mislim, da nikakor ne! Ne vem, kaj naj zapišem o restavraciji v Solkanu. Imam pripravljenih več kritičnih besed, pa se mi zdi, da že dovolj vpije tistih 190 din za majhne obroke. Delavci pa bodo že sami znali izbrati take gostilne, ki jim bodo nudile izdatno in poceni hrano. Jan.

Šehrelje

V zvezi z elektrifikacijo vasi se odpirajo velike možnosti izboljšanja. Z dokončno izgradnjo kulturnega doma bomo dobili primerno prostore za kulturne prireditve. Poleg tega, da bomo dobili v naša stanovanja tako potrebno razsvetljavo, se bomo lahko povezali s svetom in slišali vsaj najnovejša svede dnevnosti. S pošto je križ, ker na ponovne priitve zaradi dostavljanja pošte ter dnevnih časopisov, ne da nobenega odgovora, kaj šele, da bi kaj ukrenili. Tri vasi, ki imajo okoli 600 prebivalcev, še nimajo niti enega radijskega aparata. Ali je potem kaj čudnega, če ljudje ne morejo naprej?

Druga dobra stran elektrifikacije bo ta, da bo s tem omogočeno mletje žita doma. Od sedaj so morali kmetije znositi vse žito, ki ga letno pridelajo okrog 450 me v dve uri oddaljene mline, ki so mletli žito, kakor so pač mogli s svojimi zastarelimi napravami. Letno so pri tem izgubili nad 300 delovnih dni. Te bodo potem lahko koristneje porabili kje drugje. P. V.

Črni Kal

V Črnem kalu že dolgo dela kmetijska sola. Udeležuje se je od 40-50 ljudi iz Črnega kala, Kastela, Gabrovice, Loke, Stepanj in Rozarja. Predavanja so vzbudila veliko zanimanja pri slušateljih tako da prihajajo vedno še novi. Da bi šola čim bolj uspešno nadaljevala svoje delo, smo s pomočjo sveta za prosveto dobili stalno učiteljico, ki je diplomirala na kmetijskem tehnikumu v Mariboru in na pedagoški šoli v Ljubljani. Ta bo stalno delala na vzgoji kmetijskega prebivalstva.

Za ureditev naše kmetijske šole smo hvaležni tovarišu ing. Vouku od OZZ za razumevanje in skrb, kakor tudi načelniku za prosveto in okrajnemu šolskemu inšpektorju. Prizadevanje za vzgojo kmetijskega prebivalstva bi lahko rodilo še večji uspeh, če bi podobno šolo lahko odprli na Mostičju za ostale vasi (Rizana, Hrastovlje, Dol, Podpec, Bezovica in tudi za Loko). O tem smo že razpravljali na merodajnih mestih ter upamo, da nam bodo prisostili na pomoč, da zadostimo potrebam ukazalnih ljudi tega okraja.

Vodovod potrebujejo

Vsako leto julija in avgusta lahko opazimo v Vipavi »Pri Lipci«, kakor se imenuje eden izvirkov reke Vipave, dolgo vrsto kmečkih voz, naloženih z različnimi sodi in posodami. Z njimi prihajajo kmetje z Goč, Manč, Slapa, Lož, Podrage in Zemoni po vodo, ki je je zmanjkalo v domačih vodnjakih. Posebno veliko pomanjkanje vode občutijo prebivalci stare partizanske vasi Goče, kjer je že nastal pregovor, »da je na Gočah poleti veliko več vina kot vode«. V tej vasi imajo samo globok vodnjak, v katerega stalno priteka gnojnica, zaradi česar je voda skoraj neužitna.

Razumljivo je, da prebivalci teh vasi na sestankih SZDL in zborih volilcev vztrajno postavljajo na dnevni red vprašanje vodovoda; saj je preskrba s pitno vodo vsej vavski občini samo delno rešena za Vipavo in Vrhovlje. Za Vipavo in Vrhovlje so leta 1929 napeljali vodovod, ki pa ne zadošča več današnjim potrebam, ker je število prebivalcev zelo naraslo. Poleti večkrat zmanjka vode, kar zelo otežkoča delo v splošni bolnici v Vipavi in drugih važnih ustanovah.

Občinski LO v Vipavi je že večkrat razmišljal o rešitvi tega perečega problema. Izmed vseh predlogov se zdi najumestnejši ta, da bi pri izvrtu Hublja pri Ajdovščini, kjer je že rezervoar, ki oskrbuje z vodo vso dolino Vipavsko dolino, zgradili še en rezervoar za zgornjo Vipavsko dolino. Hubelj ima dovolj vode tudi v največji suši, zato je dolnjevipavski dolini ne bi primanjkovalo. Od glavne vodovodne cevi, ki bi tekla od Hublja do Podnana, bi naredili priključke za Duplje in Budanje, za Zemon, za Slap, Lože, Manče in Goče, za Podrago in Orehovico.

Prebivalci navedenih vasi so pripravljali veliko prispevati za napeljavo vodovoda. Tako so prebivalci Zemoni izjavili, da bodo sami naredili priključek od glavne cevi, ker so prepričani, da bo to veliko ceneje, kot bi vsako poletje vozili vodo iz Vipave.

Preskrba zgornje Vipavske doline z zdravim pitno vodo je resen problem, ki ga je treba čimprej začeti. Čeprav so prebivalci pripravljani pomagati, vendar občinski LO Vipava ne bo zmogel stroškov. Potrebna bo pomoč goriškega okraja in republiških forumov.

Ustanovni občni zbor Zveze zadružnic pri KZ Črni kal

V borbi za razvoj in utrditve socializma na vasi, je potrebno tudi sodelovanje kmečkih žena. Da bi pri teh nalogah pomagale, so se žene kmetijske zadruge Črni kal zbrale in ustanovile Zvezo zadružnih žena. V okviru te Zveze bodo organizirale razna društva, obrtniške odseke in podobno.

Na zboru sta bila navzoča tudi predsednik kmetijske zadruge Črni kal in zastopnica okrajnega odbora Zveze zadružnih žena iz Sežane tov. Bogdana. S pomočjo in finančnim sodelovanjem kmetijske zadruge smo že ustanovile obrtniški odsek za izdelovanje copat v Gabrovici, ki je že začel delati.

Sklenile smo da bomo sodelovale pri ureditvi materinske posvetovalnice v Črnem kalu in zahtevale od občinskega LO, da nabavi opremo. Izvolile smo tudi odbor Zveze zadružnih žena pri kmetijski zadrugi Črni kal. Odbor Zveze bo naročil dva izvoda ženske revije »Naša žena«, ki jih bo plačevala kmetijska zadruga.

Za vso prejetu denarno in materialno pomoč se zahvaljujemo kmetijski zadrugi Črni kal, ki nam vsestransko pomaga in bo to delala tudi v prihodnje. P. L.

Ocižla - Klanec

Mladina bo imela na Silvestrovo igro »Pot do sreče«. Pri igri pomagata tudi dva mladičnika. Otroci bodo imeli Novoletno jelko že v nedeljo 27. decembra. Vsi otroci komaj pričakujejo tega dne in štejejo dneve. Na tej prireditvi bosta sodelovala tudi moški in mešani pevski zbor. Nekaj točk bodo dali otroci sami. Igrali bodo »Skratčljica«, »Dedek Mraz in Katica« ter bodo izvajali tudi telednevne vaje s pejmico. Vse to je

skrbno pripravila poštvalna učiteljica tovarišica Novak Marija.

V Ocižli bodo dvignili šolske poslopje za eno nadstropje. Letos bodo poslopje samo pokrili, dokončno ga bodo uredili v prihodnjem letu.

Podgorje

Mladina v Podgorju je zelo delavna. Posebno se je izkazala pri ureditvi svojega doma. Dom so prepletkali, uredili, popravili so tudi sami svoj radio. Nameravajo urediti tudi knjižnico. Seveda bodo zaprosili tovarišico učiteljico za pomoč, ki jim bo v začetku pomagala tudi pri izdajanju knjig.

Pri pogodbovalnih delih v Podgorju je stalno zaposlenih okrog 20 ljudi. S pogodbovalnimi deli so začeli že pred štirimi leti pri Petrinjah in so prišli že do »Table« pri Podgorju.

Praznovanje dneva JLA na Tolminskem

V središču okraja in po vseh večjih vaseh Tolminske so se na proslavo Dneva JLA pripravljali že od 12. decembra naprej. Rezervni in aktivni oficirji so imeli predavanja o razvoju JLA in narodnosvobodilni borbi. V partizanski vasi Vojško nad Idrijo se je predavanja udeležilo 120 ljudi. V Idriji pa poleg ostalega prebivalstva tudi 150 šolske mladine. Veliko število predavanj so imeli aktivni in rezervni oficirji po vaseh okraja. Na dan proslave 22. decembra je prejele odklikovanja 700 borcev in aktivistov iz NOB. V Tolminu je bil poleg svečane akademije, ki so bile na večer pred praznikom tudi po večjih vaseh, prirejen družabni večer za oficirje in prebivalstvo. S. A.

Ilirska Bistrica

Obrat Javorja v Ilirski Bistrici zaposljuje okrog 170 delavcev, od teh je dobra polovica žensk. V svojem sestavu ima furnirnico, žago, na kateri izdeluje večinoma rezan les trdih listavcev, ter zabojarjo. Furnirnica daje kvalitetne slepe in plemenite furnirje, iz odpadkov le-teh pa izdelujejo embalažo za izvoz sadja.

Furnirje izvažajo na Dansko in v Nemčijo, a največ jih dobavljajo našim tovarnam pohištva v Subotici, Novi Gradiski, Skopju, Novi Gorici itd. Slepi furnir izvažajo po večini v Italijo. Prav tako izvažajo po večini rezan les, le manjše količine pa gredo za notranjo potrošnjo. Embalažo so začeli delati lani. Izkoriščanje odpadkov je zelo visoko in dosega tudi 70 odstotkov. Obrat namerava razširiti in izdelovati še druge finalne izdelke, da bi zaposlili čim več delovne sile, ki je je v tem kraju še vedno preveč brezposelne. Kot poseben uspeh delovnega kolektiva lahko štejemo izredno kratke rok, v katerem je bila obnovljena furnirnica. Lansko leto je namreč ta pogorela in so jo obnovili v pičlih štirih mesecih. V načrtu imajo še zgraditve novega skladišča za furnirnico, ker dosedanje iz l. 1937 ni več primerno in je v slabem stanju.

Podgrad

Za Novoletno jelko bodo obdarili vse šolske otroke v občini. Večinoma bodo za to prispevale kmetijske zadruge (Hrušica 4.000 din Podgrad 10.000, Obrov 15.000, Pregarje 6.000, zakupne gostilne vsaka po 1.000). Občina bo prispevala 12.000, poslovalnica Preskrbe v Podgradu 5.000 din. V ta namen bomo dali tudi dobiček dveh javnih plesov, na katerih bo brezplačno igrala vojaška godba.

Na prireditvi sami bodo sodelovali z nekaj šaljivimi točkami odrasli, nastopila bo novo ustanovljena folklorna skupina in tudi gimnazijci.

Dne 22. smo imeli prireditev v počastitev Dneva JLA. Nastopilo je vaško kulturno-prosvetno društvo. Na gimnaziji so imeli dve predavanji. Predavala sta dva oficirja. Dijaki pa so imeli manevrske vaje in streljanje.

Po vseh vaseh naše občine smo imeli poslovne večere ob odkluku naše vojske. Ljudstvo je povsod na različne načine obdarovalo svoje vojake. Z našo vojsko smo bili vsi tesno povezani in smo sodelovali tudi na kulturnoprosvetnem področju. Tako so prav vojaki oživili našo folklorno skupino, ki lepo napreduje.

A. B.

Po krstni predstavi Frelihove drame „Vrnil se je“ v Kopru

Slovensko gledališče v Kopru je s svojimi zadnjimi uprizoritvi dokazalo, da zmore vedno več in si zaradi tega pridobiva simpatije takajšnjega slovenskega občinstva. Novi sezoni daje prav poseben pečat tudi to, da smo imeli v Kopru krstno predstavo Frelihove drame „Vrnil se je“. Pisatelj drame nastopa kot režiser svoje lastne književne novosti. Po uspehi krstni predstavi in ponovitvi njegove drame se je razvila med koprskimi Slovenci živahna razprava o gledaliških igrah, režiji in o novi drami. Večina obiskovalcev gledališča v Kopru si je edina v tem, da je Emil Frelih svojo dramo odlično režiral, nadalje, da so igralci zelo dobro izpeljali svoje vloge, na račun

majo še vseh jamstev za uspeh. Kritika bo potem opravila ostalo. Danes imamo že nekaj priznanih dramaturgov, ki so lepo zajemali snov iz NOB (Bor, Klopčič, Pucova itd.), toda močno si želimo, da bi tudi vrste teh slovenskih umetnikov kar najbolj pomnožili!

ZNACILNE POTEZE FRELIHOVE DRAME

Ko gledamo Frelihovo dramo „Vrnil se je“, se spomnimo, da je pisatelj obenem tudi režiser. Nerežiser bi svoje zamisli morda izpeljal drugače, morda ne bi niti toliko računal na učinek med gledalci. V našem primeru se vse naglo razpleta po več ali manj dognani logi-

je bila vedno poštena žena. Da se je vdala Viktorju, je tudi razumljivo. Njej lahko očitamo le, da ni pobegnila skupaj z dr. Frantom in otrokom, ko je zvedela, da je njen mož, ki ga ni niti ljubila, gestapovec. Tega ni storila. Njeno bivanje doma pri otroku, ko je že zvedela, kaj je njen mož, ni utemeljeno. Zamisel z uro, ki jo Viktor kot eden izmed komandantov taborišča ukrade Stanetu tik pred odhodom v plinske celice, je sicer utemeljena, vendar ne preveč prepričljiva. Kaj je bilo takemu komandantu za uro, saj jih je lahko dobil še na druge načine ducate in še več. Viktor (Adolf) se je lahko tudi spominjal, komu jo je vzel in si tako poiskal podatke o Stanetu. V Slovenijo je lahko šel, ker je doma iz Koroške in je torej poznal slovenski jezik (kar ni verjetno, če pomislimo na nemški šovinizem na Koroškem). Ko poslušamo Sonjo, ne doumemo, zakaj Viktor ne mara otroka. Morda zaradi tega, ker bi ga to oviralo v njegovem vohunskem delu, ali pa zato, ker gre za poživljenega gestapovca? Toda, Viktor si je lahko tudi zamišljal, da je Stane še živ, ali pa celo vedel za to. Iz komandanta taborišča je postal vohun in dobro je vedel, kaj se je tam okrog vse dogodilo. Gledalec lahko torej marsikaj ugiba.

V drami se vse do dobra razvzroča šele ob koncu. Tu in tam imamo vtis, da bi moral pisatelj posamezna dejanja tesneje povezati z napori slovenskega ljudstva v letih 1945-47. Takrat se je le malo govorilo o gospodarskih načrtih (z njimi naj bi se bavil Viktor), pač pa je bila v ospredju akcija za obnovo razrušene domovine. Isto velja tudi za ugotovitve, da neka tovarna že izdeluje izdelke, ki smo jih morali do zdaj uvažati, kar naj bi bilo v letu 1947. Izraz „črna maša“ ni v skladu z doživljanjem naših ljudi po letu 1945.

KAJ SI OBETAMO OD FRELIHOVE DRAME

Ne bi mogli trditi, da ima njegova drama visoke umetniške vrline. Pozna se ji, da ni plod dolgega razmišljanja, da so nekateri členi kar s s'lo povezani skupaj. Če bi

(Konec na 11. strani)

Filmski drobiž doma in po svetu

Čez nekaj dni bo stekel nov slovenski film »Vesna«. Tako stopa mlada slovenska filmska umetnost pred javnost s svojim šestim celovečernim umetniškim filmom, za katerega je napisal scenarij pesnik Matej Bor, knjigo snemanja pa je priredil češki režiser František Čap.

Če lahko verjamemo glasovom iz slovenske prestolnice, bo »Vesna« navdušila in pridobila zase mlado in staro. Mladi bodo na platno srečali samega sebe, starejši pa bodo ob vedri zgodbi porimali v svojo mladost... Kakor znano, je režiser Čap dodelil glavne vloge Metki Gabrijelčičevi, Stanetu Severju, Franetu Trefaltu, Janezu Čuku in Juretu Furlanu, v filmu pa nastopata tudi France Milčinski in Elvira Kraljeva.

Premiera filma »Dalmatinska svadba« je bila 26. novembra v Hannoveru. Nemški tisk je ta nemško-jugoslovanski film zelo dobro sprejel. Po Hannoveru je bila premiera »Dalmatinske svadbe« tudi v mnogih drugih nemških mestih. Največji uspeh je film doživel v Bielefeldu, kjer je ostala premiera ekipa dva dni.

Nemški ilustrirani časopisi so posvetili ob tej priložnosti cele strani igri, dosedanjemu igralskemu delu in pojavi naše filmske umetnice Selme Karlovac. Nemški listi govorijo o »vrhunski zvezdi Balkana«, »prvi igralki jugoslovanske kinematografije«, »ognjeniti, temperamentni in temnopolti hčerki Jadranac«, »jadranskem cvetu« itd. Kmalu bo »Dalmatinska svadba« stekla pri nas, tako da si bomo o njej tudi mi lahko ustvarili svoje mnenje.

Angleško filmsko občinstvo se ne zagreje tako hitro za to ali ono filmsko zvezdnico, kot je to navada

K članku: „Svobode«, prosvetna društva...

V članku, ki je izšel pod tem naslovom v 51. številu »Slovenskega Jadrana«, je pisec posredoval bralcem ljudskoprosvetno delo in življenje v koprskem okraju po podatkih, ki jih je dobil na Zvezi prosvetnih društev v Kopru.

V odstavkih »Več dela in manj govorjenja« in »Brez papirnatih društev ne gre prav posebno graja »Svobode« v Kopru in jo primerja s »Smarjami«, za katere bojda velja to, kar je izjavil za koprsko »Svobodo«. Po podatkih Zveze Slovenskih prosvetnih društev je pisec najbolj ozgosal koprsko »Svobodo, to pa na način, ki je hkrati žaljiv in zlonamern. V članku opravičuje sekcije, ki v resnici sploh ne delajo (dramska skupina, lutkovni oder ter godalni orkester), niti z eno samo besedico pa ne omenja našega pevskega zbora, kakor da ga sploh ni. Zato smo primorani sami posredovati resnico o našem delu tako bralcem »Slovenskega Jadrana«, kakor tudi Zvezi prosvetnih društev v Kopru, ki najbrž nikoli ni napravila kakšnega kulturnega sprehoda k vajam in mnogoštevilnim nastopom pevskega odseka in niti ne ve, da je pevska sekcija imela v letošnjem letu moški in ženski zbor ter moški oktet. Tako se nam pri branju navedenega članka nehoti vzbujati misel, da veljajo besede »več dela in manj govorjenja« predvsem za Zvezo prosvetnih društev.

Da prikazemo delo našega pevskega zbora, naj navedemo samo nekaj dejstev. V letu dni od ustanovitve pevskega zbora je štelo članov naraslo od 22 na 32 kar je nedvomno znak uspešnega razvoja. Pevske vaje tega odseka so se vršile skozi vse leto redno dvakrat na teden, po potrebi pa tudi trikrat ali štirikrat. V času svojega obstoja je pevski zbor sodeloval prav pri vseh proslavah in komemoracijah. Poseben trud pa je vložil, ravno po navodilih »Prosvetne zveze«, v pripravi za množični nastop pevskega zbora na Okroglici.

Poleg sodelovanja na vseh kulturnoprosvetnih prireditvah v Kopru je zbor opravil še naslednje nastope: otvoritev kulturnega doma v Loparju, koncert v zdravilišču Ankaran, odkritje spomenika padlim borcem na Kozjanah, prekop padlih borcev v Bertokih, proslava dneva vstaje na Socerbu, proslava gasilskega dneva v Sečoveljah, tekmovalstvo zborov in množični nastop v Čezarjih-Pobegih (kjer je zbor zasedel prvo

mesto), kulturna prireditev v Oslu in velika proslava na Okroglici. Naj omenimo še to, da bo zbor priredil v začetku prihodnjega leta celovečerni koncert. Vse to je zbor opravil v enem letu svojega življenja, torej: »veliko petja in trudopolnega dela, brez govorjenja!«

Kljub temu, da obstaja pevski zbor v Kopru komaj leto dni, lahko trdimo, da ga ne poznajo samo ljudje v Kopru in bližnjih vaseh, ampak tudi izven našega okraja. V podkrepitev navajamo dobesedno odstavček iz članka »S kolesom od Sežane do Kopra« tov. Zvana Jasé, (ki je verjetno iz Sežane). Članek je izšel v 35. številu »Slovenskega Jadrana« dne 28. VIII. 1953 in se glasi: »Poleg koprskega gledališča se spodbudno razvijajo tudi druga kulturnoprosvetna društva, od katerih naj omenim zlasti pevski zbor, ki je po svoji umetniški kvaliteti znan širom Krasa in Slovenske Istre!«

Odbor pevskega odseka
DPD »Svoboda« — Koper

Ljubljanske kulturne novice

V drugi polovici novembra je izšla pri Mladinski knjigi zbirka pesmi Alojza Gradnika z naslovom »Narobe svet in druge pesmi za mladino«. Čeprav je Gradnik že dolgo vrsto let nazaj polnil predale mladinskih knjižnic s prevodi mladinskih pesmi, vendar vse do izida te knjige ne bi mogli prav nič reči o njegovi izvirni mladinski pesmi.

Zbirka vsebuje 33 samostojnih pesmi, sledi »Letni venec«, ki jih ima dvanaest, za vsak mesec eno, ter končno še dvajset ugank — štirinaststičnih, le ena šeststična. Če opozorimo, da imata najkrajši pesmi po 12 verzov, a najdaljša 100, tedaj vidimo, da niso to drobne, kratke pesmice, kot smo jih že kar preveč vajeni; 28 pesmi je ilustriranih. Za zunanjo in notranjo opremo je poskrbel Marij Pregel, ki je opravil kar okusno delo.

Preveč bi bilo, če bi hoteli podrobneje govoriti o teh pesmicah, morda bo dovolj, da opozorimo na nekatere najboljše: zelo dobra je prva »Narobe svet«, ki pravzaprav utemeljuje naslov zbirke same, lepa »Požar na Savji«, nihče od otrok ne bo pozabil »Mojškre Mare«, »Treh lovcev«, »Boštjana Narobé«, »Živalskega semnja«. Druge so morda nekoliko zahtevnejše in se bodo mlade glavičice bistrile, če jih bodo hotele le malo razumeti. Enako bo z ugankami, ki so res — trdi leščniki.

Knjiga je vsekakor lep, prelep dar, ki ga je pesnik Gradnik poklonil naši mladini.

M. Breclj

Zadnje tedne je v Ljubljani ne- verjetno močno zadihalo slikarsko življenje. V Moderni galeriji sta se Stane Kregar in Riko Debenjak skupaj predstavila v velikih dvoranah, v desni dvorani pa je razstava »Partizanske umetnosti«, na kateri so zastopani naši vidnejši Jakac, Klemenčič, Pirnat, Gerlovičeva, Globočnik itd. Zraven so tudi razstavljena vsa sredstva — primitivna, s katerimi so ti umetniki ustvarjali v partizanih. Obiskovalci tujih narodnosti — Angleži, Francozi, Belgijci, Danci, Nemci in Italijani, ki so si ogledali ta del razstave, so se naravnost čudili umetniški višini in kvantumu, ki so ga dosegli naši umetniki. Pripomnili so še, da njihovi narodi nimajo skoraj nič ali zelo malo takega, kar bi bilo nastalo med osvobodilnim bojem.

V Umetniški zadrugi razstavlja okoli 15 olj Alojz Kogovšek, v Mali galeriji pa je trenutno Pfeiferjeva fotografska razstava.

V dneh pred obletnico Cankarjeve smrti je bilo več spominskih večerov. V Drami so igrali »Hlapce«, v Mestnem gledališču pa je J. Tiran recitiral Cankarjeve tekste.

V narodni in inuversitetni knjižnici je odprta razstava Zolajevih knjig. Te dni je izšel tudi »Almanah Zveze književnikov Jugoslavije za 1953«, ki nam bo dal jasno, čeprav morda ne preveč točno sliko o literarnem ustvarjanju pri nas.

Vsekakor so ti zadnji dnevi v letu kar nasičeni s prikazovanjem duhovnih vrednot.

(M. B.)

Prizor iz tretjega dejanja Frelihove drame „Vrnil se je“. (Janez Klasinc — Stane, Marga Filčeva — Sonja, Breda Urbičeva — mati)

pisateljevih zamisli pa padajo tudi nekatere pikre. Nič ne de! Da smo le začeli s širšo razpravo o gledališču, slovenski drami itd. Eno moramo Frelihu takoj priznati: v Kopru nam je odlično zrežiral dve drami in obenem sprožil cel plaz razprav prav v času ko si marsikdo ni upal na dan s svojim mnenjem o igralskih in režiserskih, ko ni bilo v le-te niti pravega zaupanja (če so prišli v Koper Tržačani, je bilo gledališče polno, če so nastopali domačini, pa skromen obisk) in se nam je že dozdevalo, da megle, ki obkroža gledališče, ne bo razgurala tako hitro niti najmočnejša burja. Prav res, koprski igralci zmorejo mnogo če imajo režiserja, ki jih zna voditi in dvigati. Zdi se zdaj, kakor da so se naši gledališki igralci prerodili. Saj ni bilo lahko vztrajati v dvorani, kjer si gledalce lahko prešel na prste! Prepričan sem, da se tisti neprijetni časi ne bodo več povrnili.

KAJ JE Z NASO POVOJNO DRAMO?

Ce bi smatrali, da je zajela NOB tudi slehernega demokratičnega Slovenca, da je globoko pretresla ves slovenski narod in ga tudi preoblikovala ter izvedli nato zaključek, da se mora zaradi tega v povojnih letih bujno razrasti tudi naša dramska književnost, bi se močno motili. Sicer pa nam sama praksa točno pove, kje smo. Emil Frelih se je po vojni bavil z marsičem, bil je tudi nekaj let na Češkem in si tamkaj razbijal glavo ne le z režiserskimi problemi, temveč še z mnogimi drugimi tehnično-umetniškimi zadevami. Kdo bi našel v takem položaju čas za pisanje? Naša dramska književnost je rasla tudi po vojni, toda zaenkrat še v dokaj skromnih mejah. No, pot, po kateri hodimo, pa je vendarle prava. Kar še ni prišlo, pride. Povojna doba ni bila v marsičem nič manj težka od NOB. Iz NOB bodo zajemali še pozni rodovi in zajemali bodo tudi iz burnih časov, ki so ji sledili. Naš človek ima za seboj bogata doživetja in umetnik jih bo uporabil zlasti tedaj, ko bo za to položaj bolj ugoden. Frelih je začel pisati dramo in jo je tudi napisal. Zdi se, da ni zadnja. Tako bodo prišli na dan s svojimi deli še drugi, ki se danes v svoji misli še ne morejo dovolj zbrati. Menim, da je treba vsem tistim, ki imajo umetniški dar, pomagati. Nova dela naj gredo na oder, pa čeprav ni-

ki. Frelihova drama je lahko razumljiva, je prava ljudska igra. Sonja je imela moža Staneta v nemški internaciji. Je mlada in zdrava. Dobi sporočilo, da je mož umrl, toda ona še vedno čaka. Odkar se je poročila, si je močno želela, da bi dobila otroka. Ima dobrega prijatelja v dr. Frantu in se ji že poraja misel, da bi lahko postal njen mož, toda vendarle ne gre preko meje prijateljstva. Svoji svakinji Jelki pogostoma izraža svojo bol in pričakuje nasveta, naj si poišče moža. Naleti na hud Jelkin odpor. Kmalu za tem se pojavi pri Sonji Viktor, ki prinese »dokaz« o Stanetovi smrti. Sonja vanj zaupa, ker je z njenim možem delil grozote Mathausena. Z njim se poroči in dobi otroka. Novi mož Viktor je nasproti svoji ženi nečloveški in po letu skupnega življenja pride na dan, da je vohun sovražne države. Tu se jasno pokaže, da dr. Franta ni bil Sonjin ljubček, kakor je trdila Jelka, pač pa le iskren prijatelj in svetovalec. Sonja mu zaupa strašno vest. Drama doseže kmalu svoj višek, saj se pojavi Stane, Sonjin mož. Ona ga ne spozna takoj. In potem? Ima otroka in se boji, da bo Viktor (vohun Weimar) oba pokončal. Njen mož je beden in slep. Njen poseben položaj ji preprečuje, da bi se mu približala. Stane krene k materi in živi tamkaj še skupaj z Jelko. Viktorju so prišli na sled in ga ubijejo na meji. Sonja pride zdaj k Stanetu in ga prosi odpustčanja, on pa jo v živčni razvrzanosti odbije od sebe in nehoti požene v smrt.

Stane bi bil tragedijo preprečil, če ne bi bil slep, saj Sonjo še vedno ljubi. Jelkina mati je verovala v poštenost Sonje in ni nasprotovala, da bi se Stane po Viktorjevi smrti vrnil k njej. Tudi ona bi bila preprečila tragedijo, če bi bila blizu Staneta, ko ga je Sonja prosila odpustčanja. Svoje posebne misli, ki gredo iz skrajnosti v skrajnost, izkazuje Jelka. Sonjinega otroka prevzame Stanetova mati. Ob koncu drame — in šele zdaj v jasnejši luči — vstane pred nami lik slovenske zene-mučenice, ki je najbolj tragična žrtev celotnega dogajanja.

Ceprav je drama zelo živa in napeta in za preprostega človeka zelo prepričljiva, boleha v gradnji in povezavi med vrhunostjo ter dejanji. Samemu Stanetu nimamo kaj očitati. Sonje ni pahnul v smrt hote. Kriva je bolezen (duševna razvrzanost) in njegova slepota. Sonja

Šili, dokler je niso na platno spoznali s te plati, kot prikazuje naša slika.

Angleški film »Kruto morje«, ki je bil na festivalu v Edinburghu odlikovan s prvo nagrado, opisuje napore angleške mornarice, ki je med drugo svetovno vojno varovala žele življenjske na Atlantiku. Režiser Charles Frend je posnel film po znanem delu Nicholasa Monsarata, ki je prevedeno že v več jezikov.

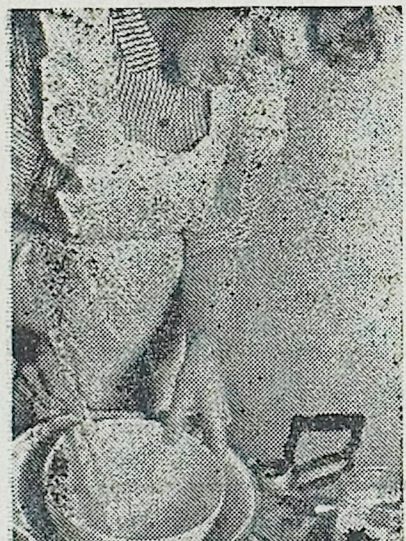
ZIVAHNO DELOVANJE ŽENSKIH DRUSTEV V TOLMINSKEM OKRAJU

V zadnjem času so se vršile okrajne in občinske ženske konferen- ce po tolminskem okraju. Izredno visoka udeležba na vseh sestankih nam dokazuje, kako živo se žene zanimajo za svoja društva. Po sklepih zadnjega kongresa AFŽ Jugos- lavije so pristopile k delu ter so svoje sile vključile na področje, ki jim je najbolj pri srcu. Tako so v Idriji ustanovile žensko društvo, ki so ga imenovali po znani padli bor- ki Stefki Majnlik-Tatjani. Društvo ima več različnih krožkov. V Mo- stu na Soči so ustanovile »Društvo naprednih gospodinj«, ki ima tudi več odsekov. V Spodnji Idriji, Cer- nem, Kobaridu, Bovcu, Breginju in Tolminu imajo »Društvo prijatelj- lev mladine«, v Grahovem »Solo in doma«, vasi Otalež, Jamne, Plužne in Lazec pa imajo skupno društvo. Vasi Zakriž, Jesenice, Orehek in Ravne imajo zopet svoje »Društvo prijatelj- lev mladine«.

Trenutno je najbolj aktivno »Dru- štvo prijatelj- lev mladine« v Tolmi- nu, ki so ga ustanovili že pred le- toma dni, resnično sodelujejo pa je pred dobrim mesecem. Poleg tega se tolminske žene ustanovile tudi krožek za napredno gospodinjstvo, za komunalna vprašanja, krožek, ki skrbi za čistočo in mladinski dom ter za zdravstveno prosveto. Sredi novembra so že začeli z dvema te- čajema, in sicer za umetno vezenje ter razna predavanja (zdravstvena, kmetijska, nega dojenčka, vzgoja in podobno). Tečaj obiskuje čez 50 žena in mladink, vodi pa ga Kavi- čič Marija s pomočjo Gabršček Ma-rije, čipkarskega pa strokovna učiteljica Primožič Milica. Čipkarski tečaj poseja 18 žena in deklet, zaključile ga bodo z razstavo, ki jo bodo priredile za 8. marec, praznik žena.

Tudi v Bovcu dela žensko društvo, se to zimo bodo pričeli s čipkarskim tečajem.

Po vaseh so se žene združile naj- več v »Zveze združnic«, tako v Čezsoči, Kobaridu in Planoti. Dru- god so se priprave za zborovanje žena.

Kljub temu, da se vam mudi, bi radi še pripravili neko sladko jed. V ta namen stepate v skledi jajca s sladkorjem. Masa se bo veliko prej spenila, če boste postavili skle- do v večjo posodo, napolnjeno z vročo vodo in tam mešali.

V vseh mestih in vaseh tolmin- skega okraja se tudi pripravljajo na proslavo Novoletne jelke. V ta namen so se povezali iniciativni od- bori, Socialistična zveza šole in kulturne ustanove. Vse otroke bodo pogostili in obdarovali. Vojnim si- rotam in socialno ogroženim bodo delili predvsem praktična darila (o- bleke, obutev, šolske potrebščine). V ta namen je prispevala denar Zveza borcev in nekatera tolminska podjetja.

V Spodnji Idriji bodo organizi- rali skupno proslavo Novoletne jel- ke. V ta namen bodo pripravili za otroke pravljice in partizanske ko- tičke, za odrasle pa taborne ognje. V nedeljo ima »Društvo prijate- ljev mladine« v Tolminu kulturno prireditev, katere čisti dobiček je namenjen za Novoletno jelko.

V času, ko se ustanovljajo najraz- ličnejša ženska društva, padajo tudi najrazličnejši predlogi. Tako so pri- šle tudi žene na Tolminskem na pametno misel. V teh krajih nam- reč gojijo precej ovac in predelu- mi napravami — kolovratci. Rabili jejo volno na star način in s star- bi dva milijona dinarjev, da bi ku- pili dva moderna stroja za prede- nje in za barvanje tenke volne. S zaposlene ženske delovne sile, obe- tem bi tudi dobilo dela precej ne- nem pa bi lahko pri volni ljudje več zaslužili, kajti domače preda- na volna se slabo prodaja. Ljudje upajo, da bo OLO v Tolminu o tem razmišljal in jim priskočil na po- moč.

TEČAJ ZA BODOČE GOSPODINJE V IGA VASI

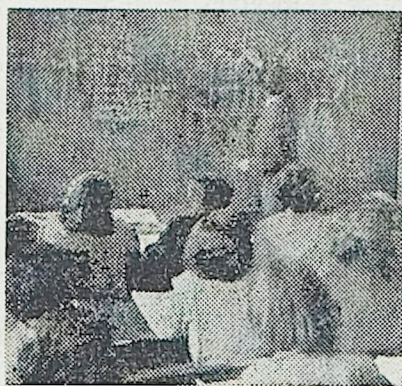
Organizacija AFŽ v Iga vasi je priredila za dekleta gospodinj- ski tečaj, ki se je začel že 1. oktobra in bo trajal do 8. januarja. Tečaj po- seja 23 deklet iz okoliških vasi. Po- leg kuhinjske umetnosti se učijo tudi raznih ročnih del in poslu- šajo splošnoizobraževalna predava- nja. Predavatelji prihajajo iz Stare- ga trga, KZ v Iga vasi pa pomaga po svojih močeh. Ob zaključku raz- stave bo razstava in kratek sporec, ki ga bodo izvajale gojenke tečaja.

L. B.

V ILIRSKI BISTRICI SO USTANOVILI ŠIVILJSKO SOLO Ženska organizacija v Ilirski Bi- strici je dala pobudo za ustano- vitelj šiviljske šole, da bi se zaposlile predvsem kiste mladinke, ki po končani nižji gimnaziji, nimajo možnosti nadaljnega študija. Na- men šole je dati absolventom teo- retično in praktično kvalifikacijo. Šola sprejema dekleta od 14 do 18 leta starosti z nižjo gimnazijo in malo maturo. Pouk na šiviljski šoli traja 3 leta, nakar dobi učenka diplomu o zaključnem izpitu.

Nekateri starši so mislili, da je to le nekaj tečaj in zato se je pr- vo leto vpisalo nad 150 kandidatk. Šola pa jih je lahko sprejela le 68. Začeli so z dvema šivalnima stro- jema, prostori niso odgovarjali, de- lavnica je bila sicer ločena od učil- nice, toda stranke so sprejemali kar v delavnici. Vsak začetek pa je težak in take šole s tolikim števi- lom učenk v naši državi ni bilo.

Za šolsko leto 1953/54 so spreje- mali učenke iz vseh krajev Slove- nije in celo iz Hrvatske ter Bosne in Hercegovine. Šola vzdržuje ljud- ski odbor mestne občine Ilirska Bistrica. Zdaj imajo tri delavnice, moško, žensko in za konfekcijo, le-

po urejeno sprejemnico s posebnim vhodom in 8 lastnih šivalnih stro-jev poleg ostalega inventarja. Ima- jo tudi dobre mojstre, vendar pre- malo za visoko število vajenk. Stro- kovni kader s svojo resnostjo in po- trpežljivostjo prenaša svoje znanje in izkušnje na učenke.

Na šoli ne zanemarjajo tudi kul- turno-prosvetnega dela. Pripravlja- jo pevske nastope in igre. Uprava šole je poskrbela, da bodo letos šle absolventke na strokovno ekskurzi- jo po naših tekstilnih tovarnah in predilnicah.

M. K.

Preprosta bluza in športno krilo, primerna za vsako priliko. Model druge bluze je za bolj svečane pri- ložnosti, posebno če je izdelana iz čiste svile.

DROBNI NASVETI OKROG NOVOLETNE JELKE

STARE OREHE boste prav tako olupili kot sveže, če jih boste pri- bližno 12 ur namakali v slani vodi.

KOLACI in razno dobro pecivo bo ostalo dolgo sveže, če ga shra- nite v zaprti pločevinasti posodi, v kateri je razrezano jabolko.

ROZINE nam v testu ne bodo pa- dle na dno, če jih bomo, potem ko smo jih umile, povajale v moki.

PECENJE se nam mora posrečiti, če smo se ravnale po preizkušenem navodilu in nismo delale samo po občutku.

MANDELJNE lepše režemo in se tudi ne razpočijo, če desko, na ka- teri jih sekjamo, potresemo s slad- korjem.

PLOČEVINASTE POSODE od pe- čenja lepo očistimo, ko so še vroče, in sicer s papirjem in soljo, nazad- nje pa jih še zdrgnemo z oljem.

MADEŽE na rokavi in na obleki, ki smo jih dobili pri krašenju no- voletne jelke brez truda očistimo z malo bencina ali spirita.

SVEČKE na jelki nam bodo zgo- rele do konca, če jih na spodnjem koncu, ki pride v držalce, ovijemo z negorljivim stanjlopapirjem. Če imamo premajhna držalca za sve- čke, jih ne obrezujemo z nožem, am- pak jih držimo nekaj časa v vroči vodi, potem pa s prsti oblikujemo v zaželeno debelost.

VOSEK nam včasih pokapa po- hištvo ali obleko. S pohištva ga ni- kolikoli ne strgamo z nožem ali kakim drugim ostrim predmetom, ampak očistimo madež s platneno krpicco in nekaj olja. Madež iz obleke pa odpravimo, če pod in nad njega po- ložimo pivnik in prelikamo z vro- čim likalnikom; pri tem pivnik premikamo.

Bližajo se prazniki - ali ste že mislili, kaj boste darovali

Nekaj nekomu darovati je poseb- na umetnost. Lahko se nam zgodi, da bo najlepše darilo pripravilo prav malo veselja, če ne bomo znali najti primerne oblike darovanja, nasprotno pa lahko z malenkostjo človeka resnično osrečimo. Torej važen je način darovanja, važno pa je tudi, kaj darujemo. Pri zadnjem igra veliko vlogo naša denarnica. Prav vedno pa mislite pri darilih, da bodo ne samo lepa, ampak tudi ko- ristna. Mogoče vam je težko izbra- ti in se nemorete odločiti, kaj naj darujete? Povedali vam bomo ne- kaj nasvetov, ki vam bodo mogoče v teh dneh, ki nas še ločijo do praznikov, pomagali do izbire:

ZA OTROKE:

Za prav majhne kupite živopisa- no ropotuljico, ki mu bo pripravila veliko veselja. Če ima že zobčke, iz- berite kaj takega, kar bo lahko gri- zel in si brusil srbečo čeljust. Za otroke, ki že hoče, kupite rdečepisa- sano žogo, ki jo bo kotalil in lovil; tako se bo učil hoditi. V starosti od enega do treh let darujte pajace, živali, slikanice, predmete, ki se pre- mikajo, skratka vse tisto, kar raz- vija otrokovo fantazijo.

Za otroke od štirih do šestih let že lahko ločite igrače z ozirom na otrokov spol: punčkam darujte lut- ke in predmete, ki predstavljajo sobno ali kuhinjsko pohištvo, deč- kom pa vlak, avto in nezlomljive tehnične igrače za sestavljanje. Knjige, ki jih darujemo, lahko že vsebujejo kratke verzice ali pravljice. Od sedmih do desetih let daruje- mo lahko sanke, smučke ali drsalke, obroče in kolesa, pribor za namiz- ni tenis, žoge za brcanje in seveda knjige.

Prazniki so pred durmi

NADEVI ZA POTICE IN ZA KVASNO TESTO

OREHOV NADEV: Prekuhamo 14 dkg sladkorja z 1 dl vode in na- ribamo skorjo polovice limone ali pomaranče, dodamo 21 dkg zmletih orehov ter 5 dkg rozin. Vse skupaj dobro zmešamo, še enkrat prekuha- mo (pri tem pridno mešamo) ter pu- stimo, da se shladi. Z ohlajenim na- devom polnimo poljubne oblike kvasnega testa ali potice.

MAKOV NADEV: Prekuhamo 12 dkg sladkorja s koščkom vanilije in 3 dl mleka. Medtem stolčemo pol litra moka ter ga zmešamo s preku- hanim mlekom in sladkorjem, še enkrat prevremo ter odstavimo s šte- dilnika. Ko je še vrelo, dodamo 5 dkg suhih fig, ki smo jih zrezale na tenke rezance ter 5 dkg očiščenih rezin, še enkrat dobro premešamo in shladimo. Namesto sladkorja lahko vzamemo tudi med. Obema nadevo- ma pa lahko dodamo nekaj dobrega ruma.

SIROV NADEV: 25 dkg navadne- ga kravjega sira pasiramo skozi gosto sito. dodamo 4 rumenjake in 14 dkg vanilijevega sladkorja ali isto količino sladkorne moke in nariba- mo skorjo od polovice limone. Vse skupaj dobro mešamo, dokler ne po- stane gladka krema. Potem dodamo 7 dkg rozin in 3 dkg olupljenih in zmletih mandeljnov.

Vsi predmeti, ki jih darujemo, naj imajo svoj namen, bodisi da otroka zabavajo, mu budijo fanta- zijo in ga učijo misliti, bodisi da mu utrjujejo zdravje in ga vzgaja- jo. In še nekaj: ne darujemo nik- dar več igračk hkrati.

DARILA ZA ŽENO

Veliko težje je najti primerno da- rilo za otroka kot za ženo. Zemi la- ko darujete: moderno šerpo iz vol- ne ali jerseyja, okrasne predmete, knjige, navadno ali potovalno tor- bico, pas iz usnja ali semiša, volne ali volnene stvari, nogavice, črne večerno torbico, lepo denarnico, na- kupovalno torbo, okrasne predmete za stanovanje, servise, kozmetična sredstva, parfeme itd. Vse te pre- dmete dobimo navadne in dražje, od- visno je pač, s koliko denarja raz- polagamo. Če smo z njim dobro na- loženi, bomo mogoče lahko kupili celo zapestno uro ali kak kramen predmet.

DARILA ZA MOZE:

Med najrazličnejšimi predmeti, ki pridejo v poštev, vam bomo našeli nekatere: steklenica kolonjske ve- de, dežnik, moderni vžigalnik, re- kavice ali pulover, vetrni jopič, us- njene platnice za knjigo, pisalne mapo ali pribor, pustolovske ali športne romane, elegantno kravato, usnjeno listnico ali mošnjček za ključke, nov usnjen trak za uro itd.

Najboljša darila so tista, ki bodo ugajala in ki ne obremenjujejo pre- več naših finančnih možnosti. Pri teh nasvetih pa morate seveda u- poštevati osebni okus in potrebe ob- darovanca. Treba bo le malo pobri- skati po spominu in gotovo se bo- ste spomnili, kakšne mimogrede izre- čene želje, potrebe, ki ste jo sami opazili, mogoče »konjičkam« ali po- dobnu. Ko hodite po ulicah, pa se mimogrede ozrite tudi v izložbe, ki vam bodo pomagale pri izbiri.

Če redite doma kunce ali pa jih večkrat kupujete, ste gotovo že ob- žalovali, da ne morete uporabiti s irpdom zajčjih kožic, ko bi ven- dar tako prav prišle za otroške pla- ščke ali pa vsa za predposteljne preproge. Zato vam bomo povedali, kako si jih sami ustrojite: ko za- ja oderete, odstranite s notranje strani maščobo, ki je v kepcah in v večjih žilah. Kožo položite na dlo- ko na večjo ravno desko ali na tla, nasujte na kožo mešanico galuna v prahu, soli in pšeničnih otrobov ter pokrijte s drugo desko. To ob- težite in pustite tri do štiri tedne. Trda kožica se bo odluščila in koža z dlako bo mehka in uporabna kot krmo.

Kako preizkusimo kvas? Če ga vr- žemo v kozarec mrzle vode in plava na vrhu, je še uporaben. Njegov učinek pa povečamo, če ga namo- čimo v mlačnem mleku, ki smo mu dodali košček sladkorja.

Poceni kurjavo lahko dobimo, če zmešamo premogov prah z žaganjem, ga zgnemo v namočeno ilovico in s tekočim premogovim katranom. I- te mase zamesimo opeke in jih po- susimo.

Plaščki za naše male deklice: prvi je oprijet in s kramenim ovratni- kom. Drugi je praktičen športni plašček s našim sedlom in žepi, tretji pa z raglan rokavi in prav ta ko našimi žepi.

Založba „Mladinske knjige“ iz Ljubljane

JE PRIPRAVILA ZA NOVOLETNO JELKO DVE NOVI SLIKANICI, IN SICER:

„Mižek Figa gre po svetu“

in Anice Cernejeve:

„SREDI DOMOVINE“

NOVE KNJIGE: Tone Seliškar: »DEDEK SOM«

Juš Kozak: »ALEŠ«

Miško Kranjec: »RAD SEM JIH IMEL«

Fran Milčinski: »MLADA BREDA IN

DRUGE PRAVLJICE«

Francois Rabelais: »GARGANTUA IN

PANTAGRUEL«

Charles Dickens: »VELIKO PRIČAKO-

VANJE«, »TISOČ IN ENA NOČ«

Alfred Fritz: »ASTROPOLA« (počitni- ce na medplanetarni postaji po letu 2000).

VSE NAVEDENE KNJIGE LAHKO DOBITE V VSEH KNJIGARNAH!

Pravljica o volkovih in ribah

Bilo je v davnih časih. Takrat je bila zemlja vse drugačna, kot je danes. Ljudi ni bilo in zato so kraljevale živali. Kot pravi pravljica, so tedaj živeli po gozdovih volkovi, v vodah pa je plavalo veliko rib. Bilo jih je toliko, da so se komaj sprehajale po rečnih strugah. V morje takrat niso marale, ker jim ni prijala slana voda.

Takrat pa se je nekaj zgodilo. Volkovi so se naveličali enoličnega življenja v gozdovih. Ni jim bilo dovolj, da so strahovali in morili gozdne prebivalce. Sklenili so, da se lotijo tudi rib. In res, začeli so loviti ribe in jih učiti življenja na suhem. Včasih so jih tudi položili v kak potroček, da bi dalj časa živeli.

Pri tem prilagojevanju je seveda mnogo rib poginilo. Preobrazba se ni vršila tako hitro, kot so volkovi želeli. Krotke ribice so se celo upirale, če ne drugače, pa so zadirale svoje ostre koščice požrešnim volkovom v grlo in želodec. Toda po dolgih letih so se ribice vendarle začele spreminjati. Počasi so jim začele rasti noge, luske so izginile in telo je postalo tenka koža, ki se na soncu ni hitro posušila. Tudi delale so lahko na suhem. Toda povsem se niso prilagodile nikoli. Jajčeca so še vedno legla v vodo in sploh so se v vodi dobro počutili.

Te preobražene ribe so se začele imenovati dvoživke in danes jih poznamo pod imenom žabe. Tako pripoveduje pravljica o nastanku žab. O ribah pa pravi, da se je njihovo število po rekah zelo skrajšalo, veliko pa jih je tudi zapustilo bistre reke in se preselilo v slana morja.

Če berete zgodovino, boste videli, da so se pozneje tudi nekateri ljudje vedli tako kot tisti volkovi — uničili so hoteli druge narode. Slabotni narodi so pri tem podlegli, nekateri so postali dvoživke, velika večina pa je ostala neuklonljiva in se je borila za svoj obstanek. Med temi zadnjimi je tudi naš slovenski narod, ki se je skozi stoletja junsko in vztrajno boril za svojo zemljo in svobodo.

LEV N. TOLSTOJ:

Mužik in povodni mož

Mužiku je padla v reko sekira. Od žalosti je sedel na breg in začel plakati.

Povodni mož ga je slišal, zasmilil se mu je mužik in mu je zato prinesel iz reke zlato sekiro in rekel: »Je to tvoja sekira?«

Mužik mu je odgovoril: »Ne, ni moja.«

Povodni mož je prinesel drugo — srebrno sekiro.

Mužik je zopet odgovoril: »Ne, to ni moja sekira.«

Tedaj je povodni mož prinesel pravo.

Mužik je rekel: »Vidiš, to je moja sekira.«

In povodni mož je podaril mužiku vse tri sekire za njegovo pravičnost.

Doma je mužik pokazal tovarišem sekire in povedal, kaj se mu je zgodilo.

In glej! Eden od mužikov je sklenil, da bo storil isto. Šel je k reki, vrgel malašč v vodo svojo sekiro, sedel k bregu in zaplakal.

Povodni mož je prinesel zlato sekiro in vprašal:

»Je to tvoja sekira?«

Mužik se je razveselil in zaklical:

»Moja, moja!«

Toda povodni mož mu ni dal zlate sekire, niti njegove lastne mu ni vrnil zavoljo nepravčnosti.

Kdo je najboljši pevec?

Prepirali so se stari mlinček za kavo, vodovodna pipa in vrata, kdo od njih najlepše poje.

»Moja glas je najlepši,« reče mlinček, »kar poslušajte, kako lepo mi škrrriplje, škrrriplje v grgrlu.«

»Prav nič pameti nimaš,« se posmehne vodovodna pipa, »poslušajte mene! Ali ste slišali koga, ki lepše poje?«

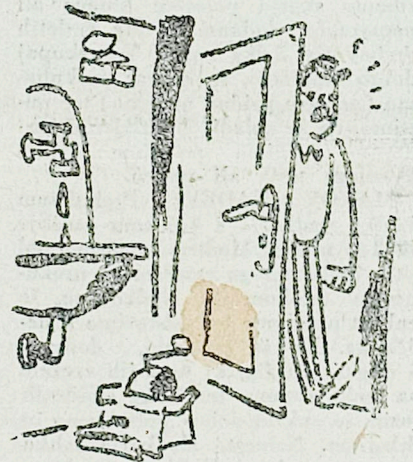
»Kako sta smešna, z menoj bi rada tekmovala!« se oglase vrata.

»Karr naprtrrej pojem brzzz, vrrrrz. Moja glas je vsekakor najlepši in najnežnejši.«

Takrat pa pride oče v kuhinjo in se razjezi.

»Ali bo že mir, kdo bo pa poslušal to razgrajanje?«

In zapre vodovodno pipo, z vijakom pritrdi mlinček, kuhinjska vrata pa namaže z oljem. In bil je mir.

IVAN ALBREHT:

Večer

Duda, duda, duda,
zunaj burja huda,
vije, cvili, piska
in na dver pritiska.

Rada bi se grela,
za pečko sedela.

Buta, rjove, tuli,
z drevja mah pomuli,

strašno jezna vpije,
v skale se zarije.

Zdaj slovo že jemlje,
v kamenju laze mlje.

Se mi spat lezimo,
»lahko noč« recimo.

VELIKI KVADRAT

	1	2	3	1	2	3
1						
2		I.			II.	
3						
1						
2		III.			IV.	
3						

Zgornji veliki kvadrat je sestavljen iz štirih manjših kvadratov, ki so med seboj ločeni z debelejšimi črtami. V vsak kvadrat vpišite po tri besede, ki imajo vodoravno in navpično isti pomen.

I. kvadrat: 1. najlepši mesec v letu, 2. oče, 3. osebni zaimek.

II. kvadrat: 1. grška črka, 2. bodica na veji, 3. ženska ime.

III. kvadrat: 1. brez nje bi bile jedi neokusne, 2. žuželke, 3. gradbeni material.

IV. kvadrat: 1. alkoholna pijača, ki je za mladež človeka strup, 2. vrtna hišica, 3. šahovski izraz.

Vse štiri kvadrate pa povežite s besedami, ki sestavljajo eno celoto. Dobite jo v poljih z rimskimi številkami. Kaj pa pomeni, mi boste sporočili skupaj z rešitvami. Sedaj pa na delo!

Posta strica Mike

GRZETIC OSKAR, učenec 4. razreda osn. šole iz PODGORJA, je lepo opisal svoj doživljanje s čebelarstvom. V kratkem ga bom priobčil, da boste vsi videli, kako zna Oskar ravnati s čebelami.

O otvoritvi nove šole je pisala BARAGA IRENKA, učenka 3. razreda osn. šole na RAKEKU. Tudi ta spis boste kmalu brali v našem kotičku.

Prisrčne pozdrave nam vsem skupaj pošilja BREZEC ANICA iz STUDENCA in pravi še, da je od veselja kar zaplesala, ko je čitala svoje vrstice v pionirskem kotičku. Vsem pionirjem želi še nadalje veliko uspeha. Anica je tudi pravilno rešila križanko.

Pravilno rešitev križanke je poslala ABRAM MARIJA, učenka 4. razreda iz SLAVINE. Prav lepo pozdravlja mene in vse naše male pionirje, ki pridno dopisujejo v naš kotiček.

Tudi Marijina sošolka iz SLAVINE, MOZINA MARIJA, piše, da so ji obiskali na književnikih in jim brali lepe pravljice in pesmi. Mala Marija še piše, da se prav vsi pionirji iz Slavine lepo zahvaljujejo za prejeto darilo. Če boste v Slavini, ljubi moji, še tako pridni, kot ste bili do sedaj, se vas bo prav gotovo spomnil tudi dedek Mrz.

Zelo razveselilo me je pismo KOROSEC IVANA iz JERSANOVEGA. Porekli boste mogoče, da je naš Ivan še majhen, saj hodi komaj v I. razred gimnazije. Toda kako se boste začudili, če vam zaupam, da je Ivan pomagal napeljevati elektriko v njihovo vas in da je prav posebno pozorno opazoval strokovnjaka, ki jim je napeljal luč v hišo. Spraševal ga je to in ono in zdaj se že kar spozna na to veliko umetnost, ki ji pravimo električni tok. To je junak, mar ne? Upam, da se bo še kaj oglašil in povedal, koliko lepše je zdaj od dolgih večer, ko imajo v hiši luč.

O otvoritvi nove šole na RAKEKU je pisala tudi JUVANCIC TINKA, učenka 3. razreda. Njen spis bomo združili s tistimi Baraga Irenke in tako bodo vsi naši pionirji vedeli, kakšno lepo slovesnost so imeli na Rakeku.

Mislil sem že, da je GRBAC STANA iz POSTOJNE pozabila na strica Miho. Toda v svojem pisemcu piše, da redno z velikim veseljem prebira našo pionirsko stran v Slovenskem Jadranu in da jo veseli, da se vsaj po imenih seznanja z različnejšimi pionirji po naši Primorski. Prav lepo pozdravlja ONDINO Majcen iz Trsta, ki, upam, bere te vrstice. Naša Stanka je napisala kratak spis o Trstu, ki ga bom objavil pozneje.

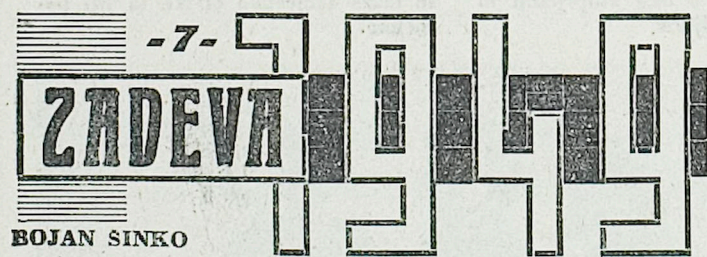
Zelo lepo pismo mi je pisal naš prvi mali dopisnik iz RAKITOVCA pri PODGORJU. To je MIKLAV-

CIC JOŽE, ki pravi, da se je končno opozumil in da bi mi rad sporočil veselo novice, da je pri njih prvič zagorela električna luč. Ob tej priliki so imeli lepo slavnost, na kateri so nastopili tudi pionirji z igro »Jurček in trije razbojnik«. Prav dobro so se odrezali. Jože je obljubil, da se bo še oglašil, kadar bo kaj novega.

ZLATOPER ANTON iz BACE pri Mostu na Soči se že tako dolgo ni oglašil, da sem mislil, da je na nas popolnoma pozabil. No, zdaj je poslal rešitev križanke, toda križanka je bila za odrasle in tudi ne prav lahka, tako da kar dvomim, naj mi Tone ne zameri, da jo je rešil brez tuje pomoči. Naj bo kakorkoli, ne vem več, koliko je Tone star in mogoče mu delam krivico. Tiste smešne pa kar pošlji, se bomo vsaj malo nasmejali!

Pa imamo zopet novo malo dopisničarico, ki zna celo pesniti. To je STAVANJA IVA iz DOLAN pri Pivki, ki nas vse skupaj prav lepo pozdravlja in je poslala pesmico »Jaz sem mala Rožica«. Upamo, da se bo še kaj oglašila saj hodi že v 6. razred osnovne šole.

Oglasili so se tudi učenci 3. razreda osn. šole v SLAVINI, in sicer: BOSTJANCIC IVANKA, BLAZEK FRANC, KRISTAN SILVO, ZENKO ERMINA, SABEC IVAN, CESNIK IVAN in DEDEK JELKA. Vsi so napisali tudi kratko pisemce. Ivanka piše, da vsak teden komaj čaka, da pride naš časopis. Blažek Franc se oglašja prvič in pravi, da se dobro uči. Le tako naprej, Franci, pa te bo stric zelo vesel. Prvič piše tudi naš mali Silvo, pa kar odkrito prizna, da včasih pionirji tudi nagajajo, toda zabrljujejo tudi, da pomagajo staršem. V Slavini imajo lepo šolo, pravi še Silvo, in kotiček strica Mike zelo radi berejo. Tudi Ermina se pohvali, da ji gre v šoli kar dobro; Ermina ima posebno rada večere, ko ji očka pripoveduje pravljice. Prav tako kot Franc in Silvo, piše prvič tudi Ivan, ki se zelo boji, da bi njegovo pismo romalo v koš. Zelo rad čita naš kotiček, zato mu je Slovenski Jadran posebno pri srcu. Do zdaj nam Cesnik Franc še ni pisal, toda ker vsak teden bere imena svojih znancev in sošolcev, se je tudi sam opogumil in napisal pisemce. Doma ima Francek malega bratca, ki mu večkrat nagaja pri učencu. In še Jelka nam je poslala lepe pozdrave in pravi, da se pridno uči. V njihovem razredu jih je 12, od tega samo 3 deklice. Pionirji v Slavini posebno radi rešujejo uganke, zato jih je tudi Jelka nekaj poslala. Prav gotovo jih objavim, ljubša Jelka! Poslali pa morate tudi rešitve!

BOJAN SINKO

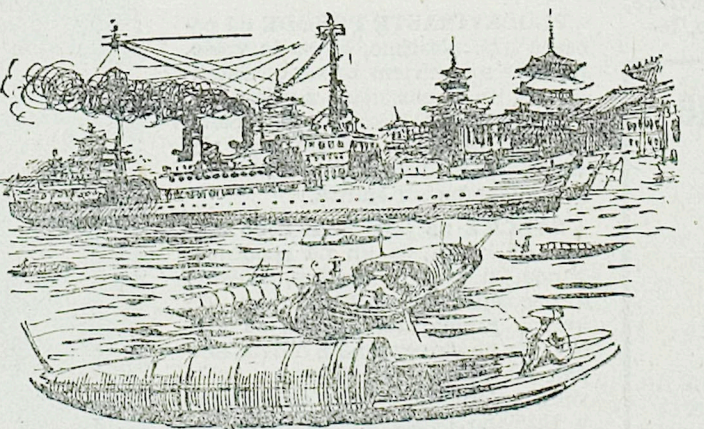
Ki jo je kupil v bližnjem kiosku, z desnice pa si je z belim robcem venomer brisal usta, čelo in vrat. Polkovnik Kudrnjacev mu tega opravila ni zamen naložil. Kljub ventilatorju, ki je brnel pred njim na mizi, je bilo vroče, da mu je pot curkoma lil z obraza. K sreči so bile hotelske kleti založene z raznimi ledenimi pijačami in z eno izmed njih, ki je dozlejša ni poznal, si je pravkar gasil žejo po obilnem zajtrku.

Potovanje z »Yokohama« je bila zanj že preteklost, čeprav se je šele pred nekaj urami izkrcal v Siniapuru. Japonski kapitan mu v Manili res ni lagal, ko je obljubil, da bo ladja petnajstega avgusta zjutraj pristala v pristanišču na najjužnejši točki Malajskega polotoka.

Na ladji ni kajpak nihče slutil, kdo je v resnici potnik z imenom Stuart Mason in po čigavem nalogu potuje. Njegovi papirji so bili v redu, angleščino pa je Ivan Oblak obvladal tako dobro, da ne bi mogel niti patentirani Američan podvomiti v njegovo ameriško poreklo, niti sam Stuart Mason ne, če bi se živl — ki mu je s svojimi imenoma omogočil to skrivnostno potovanje.

Resnični Stuart Mason, novinar »Evening Posta« iz Pencoasta, država Massachusetts, se je namreč pred dobrim letom naveličal dolgočasnega malomeščanskega življenja in dela pri pokrajinskem listu. Zahotelo se mu je zopet življenja, kakršnega se je navadil med drugo svetovno vojno kot

vojni dopisnik v Evropi. Ker njegov list ni imel finančnih sredstev, da bi mu sam omogočil potovanje v nove neznane dežele, se je Mason sporazumel še z dvema velikima novinarskima agencijama ter odpotoval maja 1948, — uradno kot poročevalec »Evening Posta« iz Pencoasta —, na Kitajsko, kjer je takrat divjala državljanska vojna med Kuomintangom in revolucionarji Mao Tse Tungja. Kot pri kuomintangskem štabu registrirani ameriški dopisnik je večkrat prisostvoval

tudi bojem v prvi črti in njegova zanimiva poročila so ameriški bralci z zanimanjem čitali.

Januarja 1949 se je pero Stuarta Masona nenadoma posušilo. Ko so Mao Tse Tungove čete zavzele vseučiliško četrt Pekinga, se je Mason v svoji poklicni vnmaji zadržal v kleti vseučiliške knjižnice vse do prihoda revolucionarjev, da bi čim verneje opisal potek zgodovinskih bojev za Peking. Med beleženjem dogodkov ni niti opazil, da se je medtem bojna sreča nenadoma obrnila v prid revolucionarjem, ki so ga ujeli še z beležnico in nalivnim peresom v roki. Njegovo

sklicevanje na ameriško državljanstvo ni rodilo plodu, naglasi so ga skupno z ujetimi vojaki Kuomintanga na neko veliko dvorišče v vseučiliški četrti Pekinga. Tudi njegovo nadaljnje sklicevanje v ameriško državljanstvo je bilo brezuspešno, narobe, neki komisar ga je obtožil celo vohunstva in njegovo ujetništvo se je spremenilo v zapor.

V ječi se je Mason grenko kesal in preklinjal svojo nemirno novinarsko kri, ki ga je zapeljala v nesrečo. Nekega dne sta ga obiskala v ječi v spremstvu kitajskega dva sovjetskega častnika. Kitajski častnik mu je odvzel vse dokumente, zemljevide in beležnice, — nalivnih peres že zdavnaj ni več imel —, in jih izročil sovjetskima častnikoma. Njegove dokumente so prepeljali v Moskvo, kjer so prišli v roke izvedencev v posebnem uradu obveščevalne centrale. Le-tim je bilo ponarejanje potnih listov, pripomb in uradnih izprememb vsakega konzulata katere koli države na svetu vsakdanje opravilo. Tukaj so tudi nelepili druge slike in ponarejali nove osebne popise. Oskrbljeni s takšnimi potnimi listi so odhajali moskovski agenti po svetu.

Enaka usoda je doletela tudi potni list Stuarta Masona, sicer ne bi z njim v žepu Ivan Oblak petnajstega avgusta 1949 sedel v zajtrkovalnici hotela »Kraljica Viktorija« v Singapuru, si neprenehoma brisal z belim robcem usta, čelo in vrat, si gasil svojo egiptovsko žejo z ledeno pijačo in na videz prebiral knjigo, v resnici pa pričakoval prihod neznanca.

Torej je bil Ivan Oblak ali Stuart Mason moskovski agent?

Bil je moskovski agent, toda vsekakor agent posebne vrste.

Naslednje februarjsko jutro 1949 po obisku obeh sovjetskih častnikov os resničnemu Stuartu Masonu sporočili, da je zaradi vohunstva v korist ameriških imperialistov obsojen na smrt. Smrtna kazen je bila izvršena takoj po zanj tako usodopolnem sporočilu. Tako je postal novinar Stuart Mason žrtev sporov med nemirne narave, poklicne vne in političnih nasprotij med velesilami.

Naročilnica za nove naročnike

Naročam tednik »Slovenski Jadrani« na naslov:

Ime in priimek

Bivališče

Pošta

Naročnino bom plačal, ko prejmem vašo položnico!

Dac

(Lastnoročni podpis)

Odloči se, Novo leto je tu!

V letu 1954

bo kot doslej Vaš dober prijatelj

LEPA SLOVENSKA KNJIGA SLOVENSKI KNJIŽNI ZAVOD

Vam je pripravil v svojih zbirkah za leto 1954 izbor najlepših knjig in vam jih nudi na odplačilo v mesečnih obrokih po znatno nižjih naročniških cenah

Vsa pojasnila dobite v knjigarnah ali pri založbi

SLOVENSKI KNJIŽNI ZAVOD

V LJUBLJANI

poštni predal 163

UPRAVA »SLOVENSKEGA JADRANA« OBVESCA VSA
PODJETJA, USTANOVE, SOLE IN DRUGE ORGANIZACIJE,
DA IMA NA ZALOGI SE NEKAJ IZVODOV KNJIG

„VOJKOV VOD“

KNJIGA JE ZELO PRIPOROČLJIVA ZA OBDARITEV MLA-
DINE ZA NOVOLETNO JELKO. POSAMEZNI IZVOD
STANE DIN. 90.—

Prpriprave za proslavo Novoletne jelke

NA POSTOJNSKEM

Iniciativni odbor za proslavo Novoletne jelke za postojnsko občino se je zedinil, da obdari vse otroke od 4. do 10. leta starosti. Pozivu za prispevke se je do zdaj odzvalo 38 podjetij.

Gledališče za Slovensko Primorje pripravlja za naše najmlajše »Veliko potovanje«, ki ga bo predvajalo dne 31. t. m. v Domu kulture. Prireditve naj se udeleži vsa šolska mladina s starši, za najmlajše pa bo prireditve v otroškem vrtcu.

Podobne prireditve in obdaritve bodo tudi v drugih krajih postojnskega okraja.

Milojka

V KOPRU

Iniciativni odbor za proslavo Novoletne jelke v Kopru se resno trudi, da bi svojo nalogo izpolnil v čim večje veselje naših otrok in v zadovoljstvo odraslih.

Po glavni prireditvi, ki bo 30. t. m. popoldne v koprskem ljudskem gledališču, bodo delili otrokom pakete v stojnicah, ki bodo nameščene pod streho okoli gledališča in glavnega trga. Vsaka baza bo imela svojo stojnico s posebnim znakom, vsak otrok pa bo dobil kartonček z znamenjem svoje baze. Paketi bodo različni, po otrokovi starosti; prav vsak bo vseboval kako darilo trajne

Zaradi ugotovitve tehničnega stanja motornih vozil na področju koprškega okraja in pravičnega izvajanja odredbe komandanta VUJLA št. 69 o razširitvi veljavnosti Uredbe vlade FLRJ o prometu na javnih cestah (Uradni list VUJLA št. 8/69 z dne 18. 10. 1952), oddelek za notranje zadeve OLO Koper

POZIVA

lastnike motornih vozil v prometu in izven prometa, da jih prijavijo za tehnični pregled za leto 1954.

I.

Vsi lastniki oziroma koristniki motornih vozil v prometu ali izven prometa so jih dolžni prijaviti oddelku za notranje zadeve OLO Koper do 9. januarja 1954.

Tiskovine za prijavo bodo delili pri oddelku za notranje zadeve OLO Koper od 5. januarja do 9. januarja 1954.

Tehnična komisija bo pregledovala motorna vozila v Kopru od 11. januarja do 19. januarja 1954.

II.

Lastniki oziroma koristniki, ki ne bodo prijavili motornih vozil, jih ne bodo smeli uporabljati po 19. januarju 1954.

Kršitelji bodo kaznovani po veljavnih predpisih. Smrt fašizmu — svoboda ljudstva! Načelnik oddelka: Stane Kovač l. r.

Kupim angleške konjeniške hlače, usnjen suknjič, sedlo. Naslov v upravi.

vrednosti. Stojnice in obdaritev bodo organizirale baze, pomagala pa jim bodo naša podjetja, ki so zainteresirana tudi na tem, da pred in po obdaritvi prodajajo na stojnicah svoje blago. Seveda bodo glavni trg, stojnice in ceste primerno okrašene in razsvetljene, kar bo tudi pripomoglo k slavnostnemu razpoloženju in veselju.

Dedek Mraz v Portorožu

V dneh 28., 29. in 30. decembra bo na vrtu hotela Palace v Portorožu otroški sejem. Deset stojnic lokalnih gospodarskih podjetij bo razstavilo svoje blago, strelska družina bo imela svoje strelišče, partizani svoje taborišče. Glavni vrtni vhod bo razsvetljen, prav tako velika jelka ob stavbi hotela, pod katero bosta igrali menaje godba JLA in znana godba iz Sv. Lucije. Sejem bo odprt vsak dan od 14. do 18. ure.

Dedek Mraz bo že v ponedeljek zjutraj začel obiskovati naše solarje in solarke ter otroke v vrtcih. Razdelil jim bo bone, s katerimi bodo lahko na sejmu kupili, kar bodo hoteli. Zato otroci tako nestrpnost čakajo Dedka in sejma.

Za letošnje novoletno jelko so se oddolžili naši delavski sveti po svojih močeh, naše ljudstvo pa v celoti še ni izpolnilo svoje naloge in dolžnosti do otrok. Se vedno je čas, da lahko prinesejo na sedeže baz SZDL ali ASIŽZ svoje prispevke in tako napravijo veselje svojim in drugim otrokom.

Vir

VREMSKI BRITOF

V petek je bil v Vremski dolini velik sejm plemenske živine. Prignanih je bilo 30 glav živine iz okoliških vasi in Brk'nov. Deževno vreme je bilo vzrok, da marsikateri gospodar ni prignal živine in je prišel samo gledat. Kupci so bili iz južnih delov naše države in kot so povedali, sami privatniki. Kot taki seveda niso ponujali visokih cen. Kupčija se zato ni mogla razviti. Kupili so samo štiri krave s teleti. Lastniki so zahtevali za krave do 120.000 din, kupci pa so obljubljali največ 95.000 din. Končni spirazum je bil od 65.000 do 80.000 dinarjev.

Kmetje so kupce vabili na dom, pa jim je tovarši iz okraja povedal, da tega ne smejo, ker je razglašen sejem.

Bilo bi prav, če bi po večjih sredstvih vpeljali take sejme, kjer bi po konkurenčnih cenah prodajali tudi mali in srednji kmetje.

Kraševce

SEMEDELA

V Semedeli-Zusterni obstaja pevski zbor, ki je prejšnja leta za silo delal. Letos ga ni bilo mogoče prebuditi, ker se odborniki sklicujejo na občni zbor. Ze večkrat je bilo govoreno, da se bo občni zbor le vršil, pa je vse ostalo le v besedah. Skrajni čas je, da se občni zbor

skliče in da začne delati tudi pevski zbor.

Clani

ILIRSKA BISTRICA

Pretekli terek so nas obiskali naši književniki: France Bevk, Mira Fucova, Vera Albrehtova in Tone Pavček. V nabito polni kino dvorani so brali šolski mladini nekaj svojih del, ki jih je mladina pozorno poslušala. Ob slovesu so književniki obljubili, da bodo še prišli. V načrtu je literarni večer za odrasle s sodelovanjem SKUD.

Priprave za Novoletno jelko so v največjem teku. Za mladino osnovne šole je zbranih 45.000 din, za nižjo gimnazijo pa 60.000 din. Dedek Mraz bo obdaril z najpotrebnejšim perilom in šolskimi potrebščinami otroke. Po obdarovanju bo pogostitev v šoli.

M. S.

GRADISČE

V Gradšču gradijo poslopja, ki čne. Tako je v gradnji osemletna bodo služila vsem prebivalcem občine, ki je zelo potrebna, ker ves velik okoliš ni imel do sedaj nobene višje šole. V načrtu je gradnja Zdravstvenega doma, ki bo veliko koristil vsem ljudem.

Ze lani smo dobili električno razsvetljavo, sedaj pa je v zaključni fazi napeljava elektrike še v ostale vasi. Tako bodo do konca zime dobile vse vasi občine elektriko.

Na griču nad vasjo je borov gozd, ki je med narodnoosvobodilno borbo služil našim partizanom za skrivališče. Tam ni bilo vode, zato je mladina vsako jutro prej kot se je naredil dan, vzela škatle in nesla borem vode. Mnogi naši borci se bodo spomnili na ta kraj, ko bodo brali te vrstice.

Ivan Udovič

„Vrnil se je“ v Kopru

(Nadaljevanje z 8. strani)

pisatelj drame odpravil nekatere vrzeli, ki niso v skladu z logiko, bi drama pridobila na vrednosti. Priprčan pa sem, da lahko postane njegova drama dobra ljudska igra, saj ji ne manjka pestrosti in de-seže na odru ves zaželeni učinek.

O igralcih naj dodam še svoje mnenje, da sta Klasinc (Stane) in Filčeva (Sonja) dobro izpeljala svoji vlozi, da sta popolnoma ustrezala Zega (dr. Franta) in Urbičeva (mati) v manjših vlogah, da je bila Skrbniškova (Jelka) premalo preprosta, bila je preveč velemestna, čeprav je jasno, da se je vse skupaj dogajalo v manjšem mestu kie na Stajerskem ali pa Gorenjskem. Evgen Frelih si je izbral vlogo, ki mu odevarja in jo je zadovoljivo izpeljal.

Take in podobne igre kakor je Frelihova, izražajo v nekem pogledu stanje, v katerem živimo. Manjka jim še marsikaj, toda ljudstvo jih sprejema z veseljem, ker v njih vendarle vidi del svojega lastnega boja in težav v polminuli dobi.

Ko je po udarcu na gong radijski napovedovalec sporočil da je ura devet, se je Ivan nenadoma zdrznil. K njegovi mizi je priselila svetlolasa dama s kakor nebesni svod modrimi očmi, čeprav ni niti opazil, kdaj je vstopila.

»Thinker?« so skoraj neslišno zašepetale njene kakor češnje rdeče ustnice.

»Reporter!«

Ivan Oblak je začuden strmel vanjo. Ta svetlolasa dama je torej tajinstveni neznanec, ki ga je pričakoval in zaradi katerega je moral na vrat in nos odleteti iz Pekinga, sredi noči s padalom odskočiti iz letala, se plaziti kakor zver po neznanem otoku, vkrčiti na podmornico, potovati z njo pod mersko gladino do obale pri japonskem mestu Nagasaki in nato z japonskim poltovernim parnikom v Singapur!

In te oči?

Ali jih ni že nekje videl?

Približal se je rjavi natakari in vljudno vprašal v polomljeni govorici britanskih priseljencev, s čim naj postreže.

»Hvala, zaenkrat z ničemer!« je odgovorila neznana lepotica v brezhibni angleščini. S poklonom se je natakari odstranil.

Ta glas! Ali ga ni že nekje slišal?

Gotovo se mu od vročine blede, te dame z nenavadno svetlimi lasmi ni srečal še nikoli v življenju.

»Ali ste že najeli sobo?«

Barva njenega glasu je bila mnogo premehek za rojeno Angležinjo ali Američanko, navzlic temu, da njeni angleščini ni bilo kaj oporekati.

»Ne še, prispel sem šele pred nekaj urami.«

»Well! Najemite jo kar v tem hotelu. Počakajte me v svoji sobi, čez četrte ure pridem za vami. Tamkaj naju ne bo nihče motil med pogovorom. Važna sporočila imam za vas.«

Poklical je natakarija, plačal in se priklonil neznanki, ki si je sedaj naročila limonado z ledom.

Lažni Stuart Mason se je pravkar vrnil iz kopalnice v sobo, kjer si je nekoliko osvežil obraz pod tekočo vodo. K sreči je bila njegova soba na obojni strani, tako da je bila

varna pred pripekajočimi sončnimi žarki, kakor tudi njen balkonček, od koder se mu je nudil očarljiv pogled na ves severni del tega tropskega velemesta. Ko je zaprl za seboj vrata kopalnice, ga je izza okrogle mizice pozdravil naših zagonetne plavalaske, zaradi katere je moral odpotovati iz Pekinga po tako čudni poti v Singapur.

»Saj dovolite, da se nekoliko uredim?«

Neznanka se je zresnila in izgnila v kopalnici, še preden je utegnil odgovoriti na njeno prošnjo. Sicer pa njene besede niso niti najmanj zvenele kot prošnja. Slišati jih je bilo kot kakšno suhoparno sporočilo po uradni dolžnosti, izrečeno v naglici.

Spustil se je v globok naslonjač, pošiljal pod strop goste oblake dima in čakal povratka svoje neznane obiskovalke.

Ni mu bilo treba dolgo čakati. Vrata kopalnice so se odprla in na pragu je stala črnolasa Agatja Semjonovna

Popova, najbližja sodelavka polkovnika Josipa Fjodoroviča Kudrnjaceva!

Spreletel ga je čuden občutek, ki mu je za trenutek ohromil roke in noge. S palcem in kazalcem leve roke se je včepnil v dlan desnice, da bi ugotovil, če je sploh buden in če se mu vse skupaj ne sanja.

Res, bila je ona, ki ga je tisto jutro po njegovem prihodu v Peking poklicala k polkovniku Kudrnjacevu. Tudi njene rumene čepice v predsobi polkovnikove pisarne se je spomnil. Le kako je prispela v Singapur, saj je po njegovem odskoku iz letala nad otokom Ta-kin-tan v Rumenu morju odletela nazaj proti Pekingu?

Ali mu ni mogla sporočiti tega, kar je nameravala storiti v tej sobi, že v Pekingu in pristediti njemu ter prav gotovo tudi sebi vratolomno potovanje v Singapur? Sicer pa bi prej pričakoval, da se bo neznana plavalaska vrnila iz kopalnice v zapeljivem negligiju, kakor pa v osebni črnolase Agatje Semjonovne Popove.

Zakaj je bila potrebna knjiga in brisanje ust, čela in vratu ob srečanju, saj ji je bil vendar znan?

Ali so ga samo preizkušali, kako izpolnjuje dolžnost ukaze?

V njegovi glavi je rojilo nešteto vprašanj, na katera si ni vedel odgovoriti.

Ivan Oblak ali Stuart Mason št. 2 seveda ni mogel vedeti, da je imela tajnica in najozja sodelavka konzula in poveljnika izpostave NKVD v Peking, polkovnika Josipa Fjodoroviča Kudrnjaceva, ki je bil obenem tudi šef sovjetske tajne službe na Daljnem Vzhodu, važno vlogo v sovjetski tajni službi in da so jo sovjetski agenti poznali pod imenom Irena. Zato tudi ni vedel, da je njun sestanek pod streho častiljivega britanskega hotela le del njenih opravkov v Singapur. Če bi le slutil, da je prispela Agatja Semjonovna Popova v Singapur celih osemindeset ur pred njegovim prihodom, bi se bolj napejal svoje skoraj že vročine mazgane, da bi uganil katiknih prevoznih sredstev se je morala posluževati na svoji poti: kopenskih, zračnih ali pomorskih. Mogoče celo vseh treh?

PREZIMOVANJE NA PREDZADNJEM MESTU

V nedeljo so odigrali drugo kolo spomladanskega dela državnega nogometnega prvenstva, s čimer so dejansko zaključili letošnjo nogometno sezono. Nogometaši bodo imeli sedaj mesec in pol odmora, 15. februarja se bodo znova spustili v borbo za točke. Razmeroma kratek prestopni med jesenskim in spomladanskim delom prvenstva so določili zato, ker je pred našo nogometno reprezentanco svetovno prvenstvo v Švici in s tem v zvezi seveda obsežne priprave. Po zadnjih vesteh se bo naša nogometna reprezentanca pripravljala za svetovno prvenstvo v Ljubljani — seveda če si bo to pravico priborila še v preostalih kvalifikacijskih tekmah z Grčijo in Izraelom.

Nas zanima predvsem usoda edinega slovenskega predstavnika v zvezni nogometni ligi. V nedeljo so Odredovi sprejeli na svojem igrišču odlično moštvo Spartaka iz Subotice in igrali z njim neodločeno 1:1. Tekma sama ni bila na poseben višini, ker je megleto vreme precej oviralo igralce. Ljubljancem so bili večino tekme v premoči in bi vsekakor zaslužili zmago. Ta tekma (kakor tudi nekatere prejšnje) je pokazala, da razpolaga Odred s solidnim moštvom, ki ga pa spremlja precejšnja smola. Upajmo, da se h kakšnemu drugemu klubu in da bo Odred končno le ostal v ligi.

Odred razpolaga trenutno z nekaterimi odličnimi igralci, med katerimi moramo zlasti omeniti Toplak in Belcerja v napadu ter Zumbarja, Lesjaka in Pelicona v obrambi. Teh pet igralcev je v zadnjih tekmah pokazalo največ znanja in borbenosti in predstavljajo dušo moštva. Treba pa bo nujno misliti na nekatere spremembe, zlasti v napadu, kjer sta Toplak in Belcer precej boljja od drugih igralcev. To je seveda stvar trenerja, in upajmo, da jo bo uspešno rešil. Kot vse kaže, je Odred končno le prebolel vse neveselosti novince v prvi ligi in se bo spomladaj boril z drugimi moštvimi kot enakimi.

Hajduk	15	12	0	3	31:17	24
Dinamo	15	10	3	2	35:12	23
Partizan	15	11	1	3	50:20	23
Crvena zvezda	15	10	3	2	27:14	23
Vojvodina	15	9	3	3	42:23	21
Spartak	15	7	3	5	28:23	17
Proleter	15	3	7	5	18:29	13
Vardar	15	3	6	6	21:22	12
BSK	15	4	4	7	25:27	12
Sarajevo	15	5	2	8	11:25	12
Radnički	15	3	3	9	16:26	9
Lokomotiva	15	2	4	9	18:26	8
ODRED	15	2	3	10	22:43	7
Rabotnički	15	2	2	11	13:50	6

Pred smučarsko sezono

Vse dosedanje smučarske priprave po svetu in pri nas kažejo, da stojimo pred zelo razgibano smučarsko sezono. Tudi naša smučarska podzveza v Idriji je letos pripravila vse potrebno za naše sodelovanje na domačih tekmovanjih in tudi v republiškem merilu. Dalje pa verjetno tudi letos se ne bomo prišli.

Primorska podzveza ima sicer re-

Svetovni rekorder Emil Zatopek se bo udeležil silvestrskega teka v San Paolu. Našega Mihalića čaka torej huda preizkušnja

gistrirana samo 4 društva (Rudar iz Idrije, Železničar iz Nove Gorice, Branik iz Solkana in Matajur iz Livka), vendar se bo oprla na TVD »Partizana«, kjer se smučarstvo goji vedno bolj intenzivno in množično in kjer bomo gotovo v kratki dobi dobili nove smučarske kadre. Stari kadri počasi popuščajo drug za drugim, vmes pa je velika praznina, ki nam jo je zapustila italijanska okupacija in vojna leta. Lani pa je že stopilo v ospredje nekaj mladih moči, ki so pokazale veliko nadarjenost in ki mnogo obetajo in tako smo lahko dosegli tudi na republiških tekmovanjih prve uspehe. Čeprav več teh mladincev služi sedaj vojaški rok, smo prepričani, da bo letošnja sezona odkrila še večje število mladincev in mladink. Vso pažnjo bomo morali posvetiti ženski mladini, ki je pri nas zelo šibka, ker bomo tu lahko dosegli najprej vidnejše uspehe. Nekaj mladih moči so lani odkrili na Livku, pa tudi Gorica ne bo dosti zaostajala za njim, če jih bo pravilno vključila v tekmovanje. Idrija je v tem pogledu na slabšem in je prav to njena najbolj šibka točka, kjer ji bodo druga društva prišla najprej do živega.

Ko to pišemo, se še oziramo v nebo, ker snega še ni, oziroma ga je premalo. Željno ga pričakuje vsa Evropa in smučarji so mnenja, da mora vsak čas začeti in da bodo tudi letos imeli najboljšo sezono. Pri tem pa ne smemo pozabiti na besede norveškega trenerja, ki ga pomnjanje snega prav nič ne moti. Za tekmovanje na smučeh je po-

Oje, kako so ljudje »pošteniki«, sem se zaskrbljen počel hujšati za uspehom onidan, ko mi je odgovorni urednik »Slovenskega Jadrana« izročil grozljivo pismo nekakega Heljodorja iz Idrije. V pismu pše med drugim: »Z oziroma na to, da so v tem članku neresnične stva-

»Ti stari Barba Vane, zdaj si pa v šmiru! Ze sive lase nosiš na glavi, pa še »lažeš.« Le glej, da ne boš še glave zapravil.« Tako nekako sem premišljeval in že hotel poslati k vragu moje novinarske sposobnosti. Pa sem se spomnil, da sem že prej prejemal take grožnje in nisem odnehal. Ja, kaj pa mislite, da sem šušmar? Barba Vane je sicer star, toda — je glas ljudstva! Na splošno mu ljudje zelo radi zaupajo svoje težave, tegobe in potožijo nad »krivicami.« Zato pa ne bo vrgel puške v koružo, če od neke zagrmí nevihta...

Kako prav je bilo, da sem jo zadnjič hitro pobrsal iz Idrije, ko sem zbiral podatke o »tečajih.« To sem videl iz tega, ker so me pri »Kurivok«-prometu hoteli kar z gorjako namazati. Ne razumem, zakaj so bili tako hudi name, saj nisem o njihovem podjetju napisal niti tega, da nekaterim odjemalcem prodajajo za prvovrstna drva tudi taka, ki po poštenosti sodijo med drugovrstna, ker so vmes palice in še celo nekaj jelo-vega lesa. To sem na lastne oči videl v kletli Vajenske šole pri tovarišu Božiču. Mojega mnenja so bili tudi strokovnjaki. O podjetju sem hotel povedati samo to, da imajo na odločujočem položaju tov. Heljodorja Grudna, kate-remu pa sem ime poslovenil. Saj imamo Slovenci tako lepa in naša imena in ni treba, da bi se

trebna priprava »na suhemo« in na to morajo misliti tudi naši smučarji. Dosedanje krepitve v telovadnicah naj zamenjajo s teki v prirodi. Kar roko na srce: v tem pogledu smo po nemarnosti mnogo zamudili in je skrajni čas, da to nadoknadi-mo.

Primorska ima samo enega regi-striranega sodnika (tovariša Vončina Karla iz Gorice), zato je podzveza ukrenila potrebno, da si ustvarimo tudi svoj kvalificirani kader na be-lih poljanah. Starejši smučarji naj torej takoj primejo v roke »Tek-movalni pravilnik«, ki ga je še mo-goče nabaviti v Ljubljani in ki jim bo služil za pripravo na dvodnevni sodniški tečaj, ki bo v Idriji. Ra-čunamo s koncem leta, tako da bodo naše tekme sodili že izprašani sod-niki in ne bo več pritožb.

Koledar letošnje sezone smo že ob-javili. Prva točka je tako rekoč že na vrsti: čim zapade prvi sneg, bo treba izvesti društvena prvenstva, da bomo takoj v začetku poznali moč naših tekmovalcev. Pozneje ne bo več mnogo časa, ker bodo 10. janu-erja že okrajna prvenstva, 16. in 17. januarja pa že II. podzvezno prven-stvo v Idriji.

Aurora - Piran 4-4 (4-1)

V torek popoldne sta se v Kopru srečali najboljši nogometni enajsto-rici jugoslovanske cone STO koprs-ka Aurora in Piran, Tekma, ki je bila v počastitev Dneva armade, se je končala neodločeno 4:4.

Vodilni gol so zabili gostje v pr-vih minutah igre po krivdi domače obrambe. Aurora se je takoj otresla pritiska in začela z lepimi kombinacijami, ki so ji prinesle zaslužen visoko vodstvo.

V drugem polčasu se je slika na igrišču povsem spremenila. Gostje, ki so dobili pojačanje v Šegali, so potisnili domačine povsem v obrambo in zaslužen izenačili. Glede na potek igre bi celo zaslužili zmago. Verjetno je rezultat prvega polčasa nekoliko uspaval domačine, ki so ves drugi polčas igrali zmedeno ter niso niti enkrat resneje ogrozili vrat Pirančanov.

dičili s katoliško klasiko. Kar za-deva očitek, da pišem »neresnične stvari« pa lahko dam samo to-le pojasnilo:

Ni res, da je bil tovariš »Zlati sonček iz Vojskega« obsojen na polletni »tečaj«, pač pa je res — da je bil obsojen na petnajst me-secev zapora, in da je obsodba postala pravnomočna. To »neres-nica« mi bo pa, upam, ja oprostil! Star sem že in tudi precej na-grušen. To mi tudi moja Juca več-krat očita. Toda čeprav sem star, sem vendar slišal, da so bili ljud-je v Idriji zadovoljni, ko so to zvedeli. Če bi bil jaz, Vane, molčal, pa bi govorili: »Vidite, kako mol-či in skriva, ker je obsojen visoka oseba.« Zgubili bi zaupanje v ljudsko oblast, tako pa jo sedaj — še bolj cenijo.

Mislím, da je s tem ustrezno to: Grudnu. Ali sem jaz kriv, če je bil razrešen kot ljudski po-slanec? Ali sem jaz kriv, če ljudje govorijo o nekem prašiču, ki ga je baje dal rediti starim in one-moglim...? Če bo pomiloščen, ni-mam prav nič proti.

V Tolminu sem zvedel, da se ti-sti »srček« in njegvi zagovorniki zelo jezijo, ker sem pred časom povedal o tistih načrtih za združ-ni dom v Šebreljah. Ker sem star in izkušen lahko priporočim, »Punčka zlata, le nikar se prevec ne jezi! To škoduje srcu, ličkam in teku. Viš, punčka, da nisem tako prej. Viš, punčka, da nisem tako slab človek. Čeprav sem star, ven-dar vidim skrite reči...

Prav je, če vam povem, kako me ljudje »stema«jo. Od Sv. Lu-cije pri Portorožu mi je Momí Butara poslal pismo s tale vsebino: »Jaz morem ti nekaj povedati, da tukaj pri Sv. Luciji vsi so je-zni ses tabo in govorijo, da ker si se napravo dosti denara sje obrno-se: Kapitalisti. Povsot kolovratíš

Upravi

SLOVENSKEGA JADRANA

K O P E R

Santorijeva 26 - Poštni predal 2

RADIO KOPER

SOBOTA 26. XII.: 13.45 Lahka in zabavna glasba; 14.15 Sport doma in po svetu; 14.40 Domači zvoki; 17.00 Obisk pri mojstrih glasbene umetnosti; 17.30 Od Drave do Drine, spored jugoslovanskih narodnih pesmi; 18.15 Zabavni orkestri; 21.30 Izbrano cvetje z domače grede; 22.00 Z mikrofonom po Primorski; Sežana. — NEDELJA 27. XII.: 8.15 Sloven-ske narodne; 8.30 Za naše kmetoval-ce; 9.00 Z okroglo in poskočno v ne-deljsko jutro; 13.45 Glasba po že-ljah; 15.00 Z mikrofonom po Pri-morski; Sežana; 16.00 Pojo pevski zbori prosvetnih društev s Primor-skega in Tržaškega; 18.30 Nedeljski promenade koncert. — PONEDE-LJEK 28. XII.: 11.30 Našim ženam; 13.45 Lahka in zabavna glasba; 14.40 Domači zvoki; 17.30 Matija Bravni-čar: Kurent, simfonična pesnitev; 18.15 Iz pisane bisage, za dobro vo-ljo. — TOREK 4. XII.: 13.45 Lah-ka in zabavna glasba; 14.30 Kulturni razgledi; 14.45 Pojo in igrajo: Slovenski oktet, vaški kvintet, kmeč-ki trio in tolminski ženski oktet; 17.00 Igra Stojan Stenovic s svojo kapelo; 17.37 Solisti in zbori izva-jajo narodne pesmi in ples Jugosla-vije; 18.15 Max Bruch: Koncert za violino in orkester št. 1 v G-molu op. 26; 18.38 Zabavna glasba jugo-slovanskih skladateljev. Igra veliki zabavni orkester Radia Zagreb; 20.00 J. Massenet: Werther, izvajajo soli-

sti, zbor in orkester ljubljanske ope-re; 22.00 Vabimo na ples. — SREDA 30. XII.: 11.00 Šolska ura; Mati na-rava pripoveduje; 13.45 Lahka in za-bavna glasba; 18.15 Za vsakogar ne-kaj; 20.45 Klavir v mitmu; 21.00 S knjižne police; Steinbeck: »Polen-tarska policaj«; 21.30 Festival zabav-ne glasbe; 22.30 Jugoslovanske na-rodne pesmi. — ČETRTEK 31. XII.: 13.45 Lahka in zabavna glasba; 14.40 Ko staro leto gre od vas, naj gode klarinet in bas; 17.00 Na staro leto, nekaj starih melodij; 18.15 P. I. Čajkovski: Italijanski capriccio op. 45; 17.37 Narodne pesmi iz Prizrena in okolice; 18.30 Glasbena kronika na staro leto; 23.05 V pričakovanju novega leta; 23.45 Iz starega v novo leto, zabavna in plesna glasba; 2.00 Zaključek oddaje.

Križanka

Vodoravno: 1. severnoameri-ška stepla, 8. književnik, pisatelj, 9. arabski knezi, 10. šestnajsta in dvaj-seta črka, 12. kip malikovalcev, 13. majhna žival, 15. vrsta vrbe žabnjake, 16. plasti, 18. vrsta ogljikovodika, 19. predlog, 21. vodna žival, 22. ozi-ralni zaimsek, tudi prislov, 23. glavni števnik, 24. tuje žensko ime, 25. čustven pesnik, 26. nekdanja držav-na tvorba na našem ozemlju, 28. glavno mesto Perzije.

Navpično: 1. zimsko oblačilo, 2. japonska dolžinska mera, 3. grške črke, 4. neodločen izid šahovske par-tije, 5. kemična prvina, 6. umetno skrajšanje obdobja v življenju rast-lin, 7. najslavnejši hunski poglavar, 11. ročni okrask, 14. prevozno sred-stvo, 17. osebni zaimsek, 18. pušča-vnik, samotar (tujka) 20. gorata po-krajina v Burmi, 22. prenašalec po-velj in sporočil, 24. evropske denar-ne enote, 25. neparen, 27. vzpodbud-na besedica.

1	2	3	4	5	6	7
8						
		9				
10	11		12			
13		14		15		
	16		17			
18					19	20
21				22		
23			24			
		25				
26	27					
28						

R E S I T E V
KRIZANKE IZ PREJSNJE
STEVILKE

Vodoravno: 1. Maraton, 7. ame-ba, 8. lepe, 9. ko, 11. Lion, 13. kis, 15. N, Li, 16. akordi, 18. anti-ka, 20. one, 21. jok, 22. beta, 24. ke, 25. I. C. 26. viri, 28. Salaj, 29. opereta.

Navpično: 1. Malaka, 2. A-merikanec, 3. rep, 4. Abel, 5. ta, 6. neoni, 9. kolikokrat, 12. indij, 14. sonet, 17. rt, 19. akacija, 20. obilo, 23. Avar, 27. ile, 28. se.

Ureja uredniški odbor — Odgovorni urednik Milko Stofa — Tiska ti-skarna »Jadrana« v Kopru
Naslov uredništva in uprave: Koper, Santorijeva ulica 26, tel. 170, poštni predal 2

ČITAJTE IN ŠIRITE

Slovenski
Jadrana